

XXI. évfolyam
8. szám
LUNGO DROM
ROMALAP
2013. augusztus
Ár: 300 Ft

LD

„LUNGO DROM”

**Imádkozzunk
az áldozatokért**

HOSSZÚ ÚT

Augusztus 20-a az egyik legősibb hagyományokkal rendelkező magyar ünnep, Szent István királyunk ünnepének napja ez. Emellett a keresztény magyar államalapításának, illetve a magyar állam fennállásának ünnepe.

Minden év augusztus 20-án hazánk fontos nemzeti ünnepét tartják szerte Magyarországon. Az ország minden kis szegletében ünnepségekkel és rendezvényekkel tisztelegnek e napon.

A kereszténység és a magyarság világának találkozása és összefonódása egyetlen magyar uralkodó nevével kapcsolódik össze: az első magyar királlyal, Szent Istvánnal. István király a magyar államiság és a kereszténység alapjait hazánkban elhelyező Géza fejedelem fia, valamint a honfoglalást vezető Árpád fejedelem ükunokája volt.

I. Szent István (születési nevén Vajk) Magyarország első királya volt. Uralkodása alatt a magyar törzsek szövetségéből létrejött fejedelemséget egy egységes, keresztény magyar királysággá alakította át. Szent István meghirdetett új politikai irányvonalának az ellenszegülő törzseket sorozatosan békés úton vagy fegyverrel behódoltatta, az ellene irányuló lázadásokat pedig leverte. Az ezer éves múlttra visszatekintő magyar törvénytár az általa megalkotott törvényekkel kezdődik. Amellett, hogy kiépített egy új államszervezetet egy magyar keresztény egyházat is kialakított.

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta az Országos Roma Önkormányzat támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: oktatasialapitvany@gmail.com – Internetcím: www.ldromalap.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Címlapon: Szent István-bazilika

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

Uralkodásának idején Nagyboldogasszony napján, vagyis augusztus 15-én hívta össze Fehérváron a királyi tanácsot, ezen a napon tartották ugyanis az un. törvénynapokat. Érdekes egybeesés és véletlen, hogy később István király ezen a napon hunyt el 1038-ban.

Az ünnepnappal kapcsolatban Szent László hozott a későbbiekben döntést, ekkor az ünnepet áttették egy másik dátumra a ma is ismert augusztus 20-ra. A döntés oka az volt, hogy 1083-ban ezen a napon avatták szentté I. István relikviáit a fehérvári bazilika falai közt.

után, főként Nagy Lajos (1342–1382) uralkodásától kezdve augusztus 20-a egyházi ünnepként vonult be a köztudatba. István kultusza emellett bajor és német földön, sőt Namurban és Monte Cassinóban is elterjedt volt, azonban az egyetemes egyház nevében csupán 1686-ban XI. Ince pápa nyilvánította szentté.

Ekkor a pápa elrendelte, hogy Buda várának töröktől való visszafoglalásának évfordulóján az egész katolikus világ emlékezzen meg minden évben Szent István ünnepéről. Az egyház augusztus 16-án tartotta ezzel kapcsolatos ünnepségeit.

1771-ben XIV. Benedek pápa úgy döntött, csökkenteni szükséges az egyházi ünnepek számát, ennek következtében a Szent-István nap is kimaradt az egyházi naptárból. Azonban Mária Terézia ennek ellenére mégis elrendelte a megtartását, sőt nemzeti ünnepként vetette azt fel a naptárakba. 1771-ben ő volt az, aki elhozatta Bécsbe, majd ezt követően Budára is a Szent Jobbot. Ezután a Szent Jobbot minden év augusztus 20-án körmenetben vitték végig a városon.

A legenda szerint István ereklyéjét az 1083-as szentté avatásakor épen találták meg koporsójában, s később már az 1222-es Aranybulla is törvénybe iktatta az azt övező tiszteletet. A történészek valószínűnek tartják, hogy a Szent Jobb a tatárjárás, vagy a török idők alatt veszett el. 1590 körül a raguzai (dubrovnikai) kolostorban találták rá, lehetségesnek tartják, hogy IV. Béla vitte oda menekülése során. A Szent Jobbot ma az 1862-ben készített ezüst ereklyetartójában őrzik Budapesten a Szent István-bazilikában.

Az augusztus 20-i nemzeti ünnepet az 1848/49-es forradalom és szabadságharcot követően sokáig nem tarthatták meg hazánkban. Hosszú szünet után először 1860-ban ünnepelhették meg, azonban ez országszerte nemzeti ünnepből nemzeti tüntetéssé fordult át. 1867-ben a kiegyezést követően az ünnep visszanyerte régi fényét és tiszteletét. 1891-ben Ferenc József az ipari munkások számára is munkaszüneti nappá nyilvánította augusztus 20-át, 1895-ben pedig a belügyminiszter elrendelte a középületek címeres zászlóval való feldíszítését ezen a napon.

A két világháború között az augusztus 20-i ünnepségek kiegészültek a Trianon előtti Magyarország visszaállításának össznemzeti célkitűzésére való állandó emlékeztetéssel.

Augusztus 20-a egészen 1945-ig nemzeti ünnepnek számított, azonban ezt akkor eltörölték. Az egyházi ünnepek sorában is csupán 1947-ig ünnepelhették meg nyilvánosan. Az

akkori politikai rendszer számára sem a vallási, sem pedig a nemzeti tartalom nem volt vállalható. Azonban a teljes megszüntetése sem volt követendő számukra, ezért új jelentéstartalommal ruházták fel és újíttatták meg. Szent István ősi ünnepéből lett ekkor az „új kenyér ünnepe”, majd az új szocialista alkotmányt – mint egy új szocialista államalapítás – is akkorra 1949. augusztus 20-ra időzítették. Ezt követően augusztus 20-át 1949–1989 között minden évben az alkotmány napjaként ünnepelték. 1950-ben mindezt az Elnöki Tanács törvényerejű rendelete a Népköztársaság ünnepévé is nyilvánította.

A rendszerváltást követően 1989-től a régi tradíciók szerint rendezték meg a Szent Jobb körmenetét. Az ünnep régi fényébe való visszaállítása a Magyar Országgyűlés 1991. március 5-i döntése alapján az első szabad választásokon valósulhatott meg. E döntés értelmében Szent István napját a Magyar Köztársaság hivatalos állami ünnepévé nyilvánította.

Napjainkban szerte hazánkban jelentős ünnep az államalapítás ünnepe. Számtalan rendezvénysorozat és szertartás kapcsolódik augusztus 20-ához.

A budapesti nemzeti ünnep programjai között található minden évben Magyarország nemzeti lobogójának való tiszteletadás és az azt követő ünnepélyes tisztaavatás. A nemzeti ünnep keretein belül családi programokkal is várják az érdeklődőket.

Szintén augusztus 20-i hagyomány az ország kenyérének megszentelése ünnepi szentmise alkalmával, valamint az ezt követő ünnepi Szent

Jobb körmenet is, mely a Szent István-bazilikától indul.

Néhány éve új hagyományt teremtettek az az Ország Tortájának megválasztásával.

200 MILLIÓRA PÁLYÁZHATNAK A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ FELSŐOKTATÁSI HALLGATÓK

❖ Az előző tanévben 399 hallgató kapott támogatást a program keretében. A tavalyinál két és félszer nagyobb, 200 millió forintos keretösszegre pályázhatnak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű felsőoktatási hallgatók ösztöndíj- és önköltség-támogatásra – közölte az Emberi Erőforrások Minisztériuma (Emmi) Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága az MTI-vel. A közlemény szerint a pályázatot az Útravaló-MACIKA ösztöndíjprogramba tartozó „Út a felsőoktatásba” nevű alprogram részeként hirdették meg, a célja a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, kiemelten a roma hallgatók felsőoktatási esélyegyenlőségének javítása, tanulmányaik megkezdésének támogatása. A pályázatokat szeptember 8-ig lehet benyújtani.

A pályázatra az idén felvett hallgatók jelentkezhetnek. Ösztöndíjként havonta 20 ezer forint vissza nem térítendő támogatást igényelhetnek a 2013–2014-es tanulmányi félévekre. Önköltségre legfeljebb félévenként 220 ezer forint igényelhető. A közlemény szerint a támogatás mértéke a képzési önköltség legkevesebb 60, de legfeljebb 85 százaléka lehet.

A hallgató akkor jogosult a második félévi támogatásra, ha a pályázat beadásának félévében legalább a mintatanterv 50 százalékának megfelelő kreditet tel-

jesítette. A második félévre vonatkozó igényüket, a leckeönyv másolatával és a második félévre szóló hallgatói jogviszony igazolásával együtt az Emberi Erőforrások Támogatáskezelő részére 2014. február 28-ig kell továbbítaniuk.

(MTI – 2013.08.08.)

KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉS IRODALMI REFLEXIÓK A ROMA HOLOKAUSZT EMLÉKNAPJÁN

❖ Kilenc roma és nem roma kortárs képzőművész alkotásait, valamint roma költők irodalmi reflexióit mutatták be azon a kiállításon, amely a roma holokauszt emléknapiján nyílt a Gallery8-ban Budapesten. A roma holokauszt emlékeztető tematizálja a roma és nem roma, fiatal és idősebb művészek performanszát, videómunkáját, fotóit és festményeit felvonultató tárlat. Az alkotások mindegyike az 1920-ban Rábakeszthelyen született cigány származású Horváth Erzsébet archív igazolványképét veszi alapul – mondta Szász Anna Lujza, a kiállítás kurátora az MTI-nek.

Bogdán János Amígó festőművész és **Pozsonyi-Izsó Andrea** üvegművész közös performanszán Horváth Erzsébet története elevenedett meg. A tárlat megnyitóján Bogdán megfestette a roma nő környezetét és a hiányzó szereplőket,

miközben az üvegművész mesélt. Emellett látható volt **Esterházy Marcell** videómunkája, amelynek középpontjában Esterházy Mór lányáról,

Mónikáról készült régi felvétel áll.

Lakatos Erika egyik fotómunkája a 2009-es kislétai romagyilkosságra reflektál. **Raatzsch Jenő André** képzőművész egy olyan kiáltványt készített, amelyben a szolidaritást és a néző etikájának fontosságát hangsúlyozza. **Vojnich Erzsébet** festőművész Barakk címmel mutatta be zsidó tematikájú, nagyméretű olajképét.

Nemes Csaba három transzparensén többek között Horváth Erzsébet, valamint az a tatárszentgyörgyi sárga ház látható, amelyben 2009-ben támadták meg a roma családot. Három bélyegdarabon mutatta be **Balogh Tibor** a múltat, a jelent és a jövőt, **Rudas Klára** hanginstallációja pedig felhívja a figyelmet arra, hogy a roma holokausztról beszélni kell – hangsúlyozta a kurátor.

Fotó: (gallery8.org)

(MTI – 2013.08.01.)

ROMAGYILKOSSÁGOK: TÉNYLEGES ÉLETFOGYTIGLAN HÁROM VÁDLOTTNAK

♣ Tényleges életfogytiglanra ítélte a romagyilkosságok ügyében **K. Árpád** elsőrendű, **K. István** másodrendű és **P. Zsolt** harmadrendű vádlottat első fokon a Budapest Környéki Törvényszék. **Cs. István** negyedrendű vádlott büntetése tizenhárom év fegyház.

Az eljárás adatai szerint a **K. testvérek** és a harmadrendű vádlott **P. Zsolt** 2008–2009-ben kilenc helyszínen intézett támadást lőfegyverekkel, gyújtópalackokkal romák otthonai ellen. A bűncselekmény-sorozatban hat ember; köztük egy gyermek meghalt, ötven súlyosan megsebesültek. Az elkövetők 78 lövést adtak le, 11 Molotov-koktélt dobtak, és 55 ember testi épségét veszélyeztették. Negyedik társuk a két utolsó támadásban vett részt sofőrként.

Az ügyészség szerint rasszista indítéka van a cselekmény-sorozatnak, amely miatt az első három vádlottat ötszörösen minősülő – aljas indokból, előre kitervelten, több ember sérelmére, részben sok ember életét veszélyeztetve, részben 14. életévét be nem töltött személy ellen elkövetett – emberöléssel vádolták tettesként, negyedik társukat pedig bűnsegédi magatartással.

Az ítélethirdetés rendkívül nagy sajtóérdeklődés és fokozott biztonsági intézkedések közepette zajlott. A bíróság épületében sokan hangosan fejezték ki véleményüket: az életfogytiglan kiszabását üdvözltek, a negyedrendű vádlott büntetését kevesellték.

Fotó: (MTI – Máthé Zoltán)

A Budapest Környéki Törvényszék

ítéletében több mint százmillió forintos bűnügyi költséget állapított meg. Kiss Árpádnak 35 millió, Kiss Istvánnak 32 millió, Pető Zsolt harmadrendű vádlottnak 31 millió, Csontos Istvánnak pedig 6 millió forintot kell megfizetnie az állam részére a nem jogerős ítélet szerint.

A bírói tanács elnöke mintegy két órán át ismertette a kilenc támadás, továbbá a fegyverrel való támadás, amely javarészt összhangban áll a vádirattal. A tényállásokról egyértelmű, hogy a támadásokat előre, alaposan és részletesen megtervezték. A vádlottak térképeket, éjjellátó és adóvevő készülékeket szereztek be, fényképeket készítettek a leendő helyszínekről, megtervezték a megközelítési és menekülési útvonalat is.

Az elkövetők az akciót cél tudatosan hajtották végre: éjszaka, több irányból támadtak, adóvevőkkel tartották a kapcsolatot, és egyikük a távolból, egy magasabb pontról fedezte két társát.

Hamis rendszámot használtak és álcázták autójukat is, amikor a helyszínek közelében megálltak. A települések szélén lévő házakat szemelték ki, és egy idő után már Molotov-koktélt is dobtak az áldozatok otthonaira.

Az ötödik, nagycsécsi támadás, ahol két halálos áldozat volt, fordulópontot jelentett a bűncselekmény-sorozatban, ugyanis azt követően már kifejezetten emberi célpontokat választottak az elkövetők, hogy jobban megfélemlítsék a romákat és nyomást gyakoroljanak a társadalomra.

Az ítélethirdetés rendkívül nagy sajtóérdeklődés és fokozott biztonsági intézkedések közepette zajlott. A bíróság épületében sokan hangosan fejezték ki véleményüket: az életfogytiglan kiszabását üdvözltek, a negyedrendű vádlott büntetését kevesellték.

(MHO/MTI – 2013.08.06.)

KÁRPÓTLÁS A ROMAGYILKOSSÁGOK ÜGYÉBEN

♣ Kártérítést ad a kormány a 2008–2009-ben romák ellen elkövetett gyilkosságsorozatban elhunyt áldozatok hozzátartozóinak – jelentette be **Balog Zoltán** emberierőforrás-miniszter Budapesten, sajtótájékoztatón. A kártérítés kifizetési konstrukciójának kidolgozására **Navracsics Tibor** miniszterelnök-helyettes, közigazgatási és igazságügyi miniszter kapott megbízást – ismertette.

Szeptember elején tárgyalnak a hozzátartozókkal, és „tisztességes kártérítést” fognak nekik ajánlani – mondta Balog Zoltán, hozzátéve, reméli, hogy meg tudnak egyezni a családokkal egy méltányos összegben. Annak a véleményének is hangot adott, hogy a pénz kifizetésével nem kell megvárni a másodfokú ítéletet, még idén szeretnék az ügynek ezt a részét lezárni. Megemlítette, hogy az igazságszolgáltatási eljárásban kiderült: az állam alkalmazottai is hibáztak, sőt talán még büntetőjogi felelősséggel terhelt mulasztásokat is elkövettek az ügyben. Ezért nem szükséges megvárni a jogerős ítéletet, hanem már most meg lehet kezdeni a tárgyalásokat a hozzátartozókkal

a kártérítésről. Utalt arra, hogy a gyilkosságsorozat utolsó áldozatának az életét talán meg lehetett volna menteni, ha a titkosszolgálatok és a rendőrség tisztességesen együttműködtek volna, ezért egyértelmű, hogy az államnak jót kell állnia azokért a károkért, amelyek emberéletekben és anyagi javakban is keletkeztek.

Balog Zoltán reményét fejezte ki, hogy a romagyilkosságokhoz hasonló esemény soha többet nem fog előfordulni, és kiderül a teljes igazság. Szólt arról is, hogy még ellenzéki politikusként, az Országgyűlés emberjogi bizottságának elnökeként karitatív újjáépítést kezdeményeztek az áldozatok hozzátartozói számára. Társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárként pedig 8,5 millió forint támogatással segítették a károsultak új lakásokba költözését. Elmondta, azt is, hogy minden évben gyászistentiszteletet tartanak az áldozatok emlékére, a Szent Egyed közösség pedig pasztoralja a hozzátartozókat.

(MTI – 2013.08.15.)

A hónap hírei • A hónap hírei

Roma holokauszt

Idén is, mint minden évben augusztus másodikán az országban sokhelyütt néma főhajrással és koszorúzással emlékeztek meg a roma holokauszt áldozatairól, valamint a cigányok elleni 2008-2009-es támadássorozat hat halottjáról. Az Országos Roma Önkormányzat szervezésében a megemlékezők a Szent István-bazilikában tartott szertartáson emlékeztek a roma holokauszt áldozataira.

Amikor a roma holokauszt áldozataira emlékezünk, meghajtjuk a fejünket a szenvedők és az áldozatok méltósága előtt, imádkozunk az elhunytakért. De nem elégedhetünk meg azzal, hogy csak a múltba tekintünk – fogalmazott **Erdő Péter** bíboros a roma holokauszt áldozataiért és a magyarországi cigányságért bemutatott szentmisén.

„Éppen ezekben a napokban, éppen néhány órával ezelőtt vált hivatalosan is világossá, hogy mi történt az elmúlt években, azoknak a tragikus eseményeknek a során, ami roma gyilkosságok néven vonultak be az ország köztudatába. Imádkozunk az áldozatokért és imádkozunk Magyarország egész népéért. Különös szeretettel ajánlom fel a mai szentmisét az egész magyarországi roma közösségnek” – mondta. „Imádkozunk azért, hogy megtaláljuk az alkotó együttélés útját, hogy mindenki alkalmat kapjon rá, hogy kibontakoztassa tehetségét és megbecsült tagja legyen a társadalomnak. Imádkozunk azért, hogy ebben a

világban egymásra mindig tisztelettel és szeretettel tudjunk tekinteni! Imádkozunk azért, hogy éber figyelemmel időben észrevegyük a gyűlöletkeltés vagy a pusztító eszmék jelentkezését! Imádkozunk azért, hogy minden nehézségre, szociális, kulturális, történelmi gondokra meg tudjuk adni az emberség és a szeretet választát! Csak ez lehet az alapja egész országunk békéjének és felemelkedésének is – hangsúlyozta a püspök.

Az Urunk színeváltozásának katolikus ünnepéhez kapcsolódva megjegyezte: „az ember méltósága és az ember hivatása az, amiről ma hitünk fényében, Jézus Krisztus személyének fényében különösen is hitet kell tennünk. Voltak, újra és újra voltak az emberiség történetében szörnyű időszakok, amikor nem láttuk meg vagy nem tiszteltük egymásban az Isten képét. Olyan idők, amikor emberek tömegeit pusztították el nyelvük, vallásuk, származásuk vagy nemzetiségük miatt. Embereket, akiknek közös és egyenlő a méltósága. Embereket, akiket maga Isten hív, hogy barátai legyenek, hogy személyes szeretetéből örök boldogságban éljenek.” – mondta a bíboros. Emlékeztetett arra, hogy néhány éve a Rajkó zenekar koncertezett az esztergomi bazilikában, s ekkor megtelt a templom határon inneni és túli hívőkkel. Koncert után többen bementek a sekrestyébe megköszönni a hangversenyt és a szentmisét, s akadt, aki azt mondta: „ünnep volt ez a mai nap. Örült a magyar szívem, hogy vég-

re együtt lehetünk!” – idézte fel a korábbi történeteket Erdő Péter.

Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete beszédében felidézte: zsidó és roma emberek egyaránt célpontjai voltak a nácizmusnak, melynek uralma során milliókat gyilkoltak meg. Hangsúlyozta, évről évre emlékezni kell a holokauszt tragédiájára, hogy akik eddig nem hallottak róla, azok is megtudják, mi történt azokban az időkben. Kitért a romagyilkosságokat tárgyaló bíróság keddi ítéletére is, melynek során „az igazság kétségkívül győzött”. Kiemelte az oktatás szerepét az antiszemita és romaellenes beszédek megelőzésében, illetve felhívta a figyelmet arra, hogy a kormányoknak mindig ébereknek kell lenniük a gyűlöletbeszéd elterjedésének megakadályozásában.

Farkas Flórián, az Országos Roma Önkormányzat elnöke, a szertartást megelőző beszédében hangsúlyozta, nem azért kell emlékezni a roma holokausztra, hogy újra feltépjék a sebet, hanem azért, hogy ilyen tragédia soha többé ne történhessen meg. Utalt arra is, hogy a mai napig nem tisztázott, pontosan hány cigány embert gyilkoltak meg a vészorszak idején.

(Fotó – MH/Hegedűs Róbert)

A történelem

A porrajmos a Második Világháború idején a Harmadik Birodalom által, vagyis a nemzetiszocialista eszmék alapján romák körében elkövetett etnikai tisztogatást jelenti. A második világháború e borzasztó, szervezett tömeggyilkosságában elhunyt romák számát nagyon nehéz meghatározni. Mindennek oka az, hogy sokuk nyilvántartásba vétele nem történt meg, így később sem lehetett pontos számadatokat meghatározni. Becslések szerint a náci népirtás során mintegy 200 000 és 2 000 000 közti roma ember vesztette életét.

A zsidó holokauszt mellett a porajmos sokáig kevésbé volt ismert a hétköznapi emberek számára. Azonban 1982-ben Helmut Schmidt német kancellár hivatalosan is elismerte a roma

faji tisztaságot hirdető nemzetiszocialisták könnyű célpontjaivá váltak, azonban ennek a közvetlen előzményei egészen a 19. századig nyúlnak vissza Németországban. 1899-ben Bajorországban létrehozták a 'Nachrichtendienst in Bezug auf die Zigeuner' elnevezésű intézetet, amely a cigányság genealógiai adatait, ujjlenyomatait és fényképeit gyűjtötte össze. 1927-ben pedig a romák számára rendszeresített ujjlenyomattal is ellátott személyi igazolványt vezettek be.

1935-ben a zsidók és az árjak közti házasságot megtiltó rendelkezéseket kiterjesztették a romákra is, majd 1936-ban a szavazati jogot is megvonták tőlük. Az 1940-es évekre a Harmadik Birodalom roma lakossága ugyanazt a megaláztatást, méltánytalanságot és terrort volt kénytelen elviselni, mint a zsidó lakosság. A zsi-

arról is határozott, hogy a tiszta, valamint a félvérű romák is a zsidókéval azonos elbánásban részesüljenek. Ezen dekrétumot követően tömegesen nőtt a deportált romák száma, a haláltáborokban számuk ugrásszerűen nőtt: az 1942-es 9500 roma rabból 1945 januárjára mintegy 110 ezer lett.

A táborokat túlélők vallomásai alapján az Auschwitz-Birkenauban, Ravensbrückbe vagy éppen Buchenwaldba hurcolt romákkal embertelenebbül bántak, mint a zsidó áldozatokkal.

A náci birodalom csatlósállamaiban a különböző csoportoknak több tízezer roma vált áldozatává. Így volt ez Horvátországtól kezdve, Románián át, egészen Magyarorszáig. A magyar cigányságot sújtó porajmos csupán részlegesen dokumentált. Az ismert adatok alapján a magyarországi roma holokauszt során az 1944. március 19-ei német megszállást követően mintegy 30–70 ezer cigány embert deportáltak. Kezdetben Magyarországon a zsidók elszállítása volt a németek alapvető célja, azonban már ekkor a német megszállást követően megkezdődtek a romák megpróbáltatásai is. Kezdetét vette regisztrálásuk, valamint munkaszolgálatba hurcolásuk.

A cigányság deportálásai a komáromi Csillagerődön keresztül vezettek különböző már meglévő náci koncentrációs táborokba. Eközben a nyilasok Magyarországon is számtalan merényletet hajtottak végre cigánytelepek ellen. A porajmos során elhunyt romákról nem rendelkezünk pontos számadatokkal. *Karsai László* történész és holokausztkutató 5000 köré becsüli a haláltáborokban, illetve a munkaszolgálaton odavesztetteket. Más kutatók szerint az 5000-nél jóval magasabb az áldozatok száma, ők körülbelül 50 ezer körülire becsülik. Azonban a világháború során az iratok nagy része megsemmisült, így pontos adatot képtelenség meghatározni.

Minden év augusztus 2-án a roma holokauszt áldozatairól emlékeznek meg világszerte. A Második Világháború roma áldozatai előtt 1972-től kezdve tisztelegnek ily módon, ekkor határozott ugyanis a Cigány Világszövetség arról, hogy a roma holokauszt emlékére, augusztus 2-át emléknapná nyilvánítják. Magyarországon először 1996-ban tartották meg az emléknapot.

holokausztot, a porajmos tényét. A német kancellár hivatalos elismerésének ellenére azonban a romák nem kapták meg a zsidó áldozatoknak járó, az övéikével összemérhető kárpótlást az atrocitásokat követően. Minderre az 1990-es évek elején került sor, amikor is Ian Hancock angol származású roma polgárjogi aktivista publikációi alapján a cigányságot is a nemzetiszocialista rendszer áldozatai közé kezdték számítani.

A cigányok a többségi társadalomtól eltérő kultúrával és nyelvvel rendelkeztek, vándorló karavánjaikat pedig számos előítéllettel sújtották az évszázadok során. Emellett számos le- és kitelepítési kísérlettel kellett szembe nézniük. A 20. században a romák a

dókhhoz hasonlóan gettóban különítették el őket, 1940. január 30-án pedig megszületett a döntés arra vonatkozóan, hogy a mintegy 30 ezer főnyi német romát a megszállt Lengyelországba deportálják. A döntés azonban részben megghiúsult, azonban még így is mintegy 5 ezer németországi cigányt hurcoltak el. 1942 tavaszán és nyarán további romák kerültek Lengyelországba, ahol a zsidóktól megkülönböztetve, elkülönült közösségekben éltek a varsói gettóban.

Heinrich Himmler 1942. december 16-án rendelte el, hogy az összegyűjtött és fekete háromszöggel ellátott romákat az auschwitzi koncentrációs táborba szállítsák át. Ezt követően 1943 őszén kibocsátott rendeletében

Az Országos Roma Önkormányzat KÖZLEMÉNYE

A magyar holokauszt az egész magyar nemzet, az összmagyarság tragédiája. Pontosan tudjuk, hogy a II. világháború e véres időszakában a faji üldözés a magyarországi roma közösséget sem kímélte, melynek következtében a becsült adatok alapján Magyarországról több mint 6 ezer roma embert hurcoltak el koncentrációs táborokba, ahonnan már soha többet nem tértek vissza.

A Roma Holokauszt tényét senki sem tagadhatja.

Az Országos Roma Önkormányzat célja, hogy a Roma Holokauszt áldozatai és családjai előtt tiszteletét kifejezve, méltó megemlékezést szervezzon.

2013. augusztus 2-án az áldozatok emléknapján az ország több vidéki helyszínén megvalósuló emlékprogramon képviselteti magát az Országos Roma Önkormányzat, illetve 2013. augusztus 6-án Budapesten a Szent István Bazilikában tartja központi megemlékezését, ahol az ökumenikus istentiszteletet *Dr. Erdő Péter* főtisztelendő bíboros celebrálja.

Budapest, 2013.08.01.

Országos Roma Önkormányzat
Sajtóosztálya

~ ~ ~ ~ ~

Az Országos Roma Önkormányzat KÖZLEMÉNYE

Az Országos Roma Önkormányzat a társadalmi megnyugvás felé vezető útként értékeli a romagyilkosságok ügyében hozott elsőfokú bírósági ítéleteket. Az augusztus 6-án meghozott ítéletekkel egy időben az ORÖ emlékmise keretében hajtott fejet a Szent István Bazilikában, nem csak a roma holokauszt, de minden rasszista bűncselekmény áldozatául esett roma előtt.

Az ORÖ az elsőfokú ítéletek büntetési tételeit a bűncselekmények súlyának és társadalmi veszélyességének megfelelőnek tartja, amelyek egyben azt is jelzik, hogy Magyarországon működik, és jól működik az igazságszolgáltatás. A másodfokú bíróság ítéletei is remélhetően ezt fogják visszaigazolni.

Az ORÖ azonban sajnálatosnak tart minden olyan kijelentést az ügyben, amelyik politikai haszonszerzésre akarja felhasználni az ítélet körüli médiavisszhangot, s újból leszögezi, hogy az ítéletek pártpolitikai kommentálásai csak ártanak a társadalmi megbékélésnek, s a botránypolitika malmára hajtja a vizet, amelytől az ORÖ „Új roma politika” programja mindig távol tartotta magát.

Az áldozatok emléke is erre kötelez minket.

Országos Roma Önkormányzat
Sajtóosztálya

~ ~ ~ ~ ~

Az Országos Roma Önkormányzat KÖZLEMÉNYE

Az Országos Roma Önkormányzat kezdeményezésére, a Belügyminisztérium hathatós közbenjárásával, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormány megbízottal és Ózd város Polgármesterével való egyeztetés alapján,

Ózd város közkútjainál az eredeti állapot visszaállítása megkezdődött.

Országos Roma Önkormányzat
Sajtóosztálya

Balogh Zoltán közleménye a romagyilkosságok ügyében hozott ítélet kapcsán

Bízom benne, hogy az első fokú ítéletet másodfokon is megerősítik, és ennek köszönhetően mindenki megérti végre: mindig az áldozatok mellett kell állnunk! – áll Balog Zoltán közleményében.

Öt évvel az után, hogy Galgagyörkön először dördültek el lövések és vette kezdetét a kilenc helyszínen át húzódo, roma emberek életébe kerülő sorozatgyilkosság, első fokon lezárult a per, a bíróság meghozta ítéletét. Amellett, hogy sajnos a teljes igazságot nem sikerült feltárni, ez az ítélet megerősít abban a hitben, hogy Magyarországon a rasszista bűncselekmények elkövetői közül senki sem menekülhet

meg a törvény szigora elől, a különösen kegyetlen gyilkosok méltóképp megbűnhődnek tetteikért.

Bízom benne, hogy az első fokú ítéletet másodfokon is megerősítik, és ennek köszönhetően mindenki megérti végre: mindig az áldozatok mellett kell állnunk! És ez nem többség vagy kisebbség, hanem emberi méltóság kérdése.

Balog Zoltán
az Emberi Erőforrások minisztere

Balog Zoltán 2009 folyamán, az Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi, Civil- és Vallásügyi Bizottságának elnökeként a rendelkezésére álló minden eszköz felhasználásával próbálta elősegíteni a nyomozást és hívta fel az ügyre a nyilvánosság figyelmét annak előrehaladása érdekében. Romani Rose, a Német Szintik és Romák Központi Tanácsa vezetőjével közösen támogatta a romagyilkosságok áldozatai családjainak megsegítését.

A kormányváltást követően Balog Zoltánnak társadalmi felzárkózásért felelős államtitkárként a legelső döntése az volt, hogy 8,5 millió forintos támogatást nyújtott a gyilkosságsorozat áldozatainak közvetlen hozzátartozói megsegítésére, lakhatási körülményeik javítására. Az érintett családok új házba költözhettek, hátrahagyva a gyilkosság memóriaként üresen álló addigi otthonukat.

A Kormány a hasonló gyűlölet-bűncselekmények megakadályozása érdekében szigorította a Büntető törvénykönyv vonatkozó passzusait, amelyek alapján hazánk területén nem lehet többé következmények nélkül, egyenruhában jogtalanul „járőrözni”, másokban riadalmat és félelmet kelteni. A rendőrség külön statisztikát vezet a rasszista bűncselekményekről.

A Magyar Kormány nem tűri, hogy félelemkeltő csoportok bármilyen etnikai vagy kulturális társadalmi csoporttal szemben fellépjenek, ez bűncselekmény, és az elkövetőket, a rendbontókat a törvény erejével vonja felelősségre.

Balog Zoltán minden évben részt vesz az áldozatok emlékére tartott ökumenikus szertartáson és találkozik az itt maradt családtagokkal.

~ ~ ~ ~ ~

KÖZLEMÉNY a települési és területi nemzetiségi önkormányzatok 2013. évi feladataalapú költségvetési támogatása

A nemzetiségi célú előirányzatokból nyújtott támogatások feltételrendszeréről és elszámolásának rendjéről szóló 428/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet rendelkezései alapján Balog Zoltán emberi erőforrás miniszter, mint Támogató meghozta a települési és területi nemzetiségi önkormányzatok feladataalapú költségvetési támogatásáról szóló döntéseit.

Azok a nemzetiségi önkormányzatok, amelyek nem teljesítették a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX.

törvény 133. §-a szerinti önálló fizetési számlanyitási kötelezettségüket, és a törzskönyvi nyilvántartásba vételt, azok részére számlanyitást és a Magyar Államkincstár Törzskönyvi Nyilvántartásba történő vételét követően történik a folyósítás.

Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért
Felelős Államtitkárság

Nyári Programok és Programtervek a pécsi Színes Gyöngyök Egyesületnél

A pécsi Színes Gyöngyök Egyesület 2004-ben jött létre, munkájuk során azért dolgoznak, hogy a roma kultúra értékeit a társadalom elfogadja, a romák esélyegyenlősége pedig minél inkább megvalósuljon szélesebb szinten is. Számtalan rendezvényt szerveztek ennek érdekében, melyen kiállításokkal és programokkal igyekeznek felhívni a figyelmet kulturális értékeikre. Fontos célnak tartják emellett azt is, hogy a roma nőket családi és társadalmi szerepeikben segítse. Az utóbbi időben bővítettek tevékenységi körüket, kiemelt céljukká vált az egészséggel kapcsolatos szemléletformálás a hátrányos helyzetű csoportokban.

Az egészségre nevelés útján

Elindult a TÁMOP-6.1.2.-11/1/A és B projekt a Színes Gyöngyök Egyesületnél. A Társadalmi Megújulás Operatív

Program keretében meghirdetésre került „Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok – lokális szintek” című pályázat több területen mutathat eredményt a későbbiekben.

A pályázat célja az egészséget szolgáló egyéni magatartásminták és közösségi értékek elterjedésének ösztönzése, az egészségfejlesztés szinterein megvalósuló közösségi programok elterjesztése, valamint az életminőség javítása.

Hazánk egészségügyi állapota nemcsak a környező államok, hanem az európai országok tekintetében is kedvezőtlen. Fontos kiemelni, hogy az alapvető emberi jogok közé sorolható a lehető legoptimálisabb szintű testi és lelki egészség. Mindez meghatározza az emberek életét és életminőségét, így közvetett módon egy társadalom jövedelemteremtő képességét is. Ezért a hatékony egészségfejlesztés, valamint egészségnevelés jelentősége kiemelkedően fontossá vált. A

betegségek nagy részét Magyarországon a krónikus nem fertőző betegségek jelentik, melyek esetében nagy százalékában az életmódbeli tényezők (alkoholfogyasztás, dohányzás, alacsony fizikai aktivitás, kedvezőtlen táplálkozási szokások) játszanak szerepet. A nem megfelelő életmód háttérében sok esetben pszicho szociális okok állnak. A célzott kutatások dokumentálták azt is, hogy a hátrányos helyzetű kistérségek lakosai, a társadalom kirekesztett rétegeinek (romák, szegények, munkanélküliek, egyedülálló öregek) egészségügyi állapota kiemelkedően kedvezőtlenebb.

Népegészségügyi (pl. szív-és érrendszeri, káros szenvedélyekkel összefüggő megbetegedések) szempontból ezért lehetnek különösen fontosak az egészségre nevelő, szemléletformáló és életmódprogramok, melyekre lehetőséget biztosít a projekt.

A projekt alapvető célja a szív-érrendszeri, a daganatos megbetegedések csökkentése, valamint a korai és elkerülhető halálhoz vezető életmódbeli tényezők javítása. Többek között kiemelt cél az is, hogy az egyének az egészségük iránti felelősség és öngondoskodás képességét elsajátítsák, illetve megszerezzék azt a tudást, amely az egészséges életmód megtartásához szükséges.

A Színes Gyöngyök Egyesület különféle egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programokkal valósítja meg a projekt lokális szintjén. A TÁMOP 6.1.2/11/1 pályázat keretein belül különböző tevékenységek kerülnek megvalósításra. Sport- és szabadidős tevékenységeket rendeznek a programjaikon résztvevők számára: fitneszprogramokkal (zumba), komplex sportnapokkal és családi rendezvényekkel, természetjáró és élménykirándulásokkal, navigációs és bicikli túrákkal, valamint tematikus táborral (egészségtábor) készülnek. Emellett különféle egészségügyi programokat is szerveznek, egy egészségterv és egy megvalósítási stratégia is kialakításra kerül. Előadásokat szerveznek és az egyénre szabott tanácsadás lehetősé-

gét kínálják fel az érdeklődőknek a táplálkozás és a testmozgás témakörében (pl.: reformkonyha, vitaminok hatásai, fogókúra).

DAPHNE Program – Egy lépést előre

A Színes Gyöngyök Egyesület partnerként kapcsolódott be az „Egy lépést előre – fiatalok és nők megerősítése a helyi roma közösségekben” című, az Európai Unió DAPHNE Programja által támogatott projektjébe.

A projekt fő pályázója és vezetője a bulgáriai „Amalipe” Etnikumok Közötti Párbeszéd és Tolerancia Központ. Emellett további résztvevő még a program végrehajtásában a Színes Gyöngyök Egyesület (Pécs) és a Magyar Nők Érdekvédelmi Csoportja mellett a SASTIPEN Egészségpolitika Roma Központja (Románia) és a Drom Kotar Mestipen (Spanyolország) is. A projekt célcsoportjai a veszélyeztetett roma gyermekek, fiatalok és nők Bulgáriában, Romániában,

Spanyolországban és Magyarországon. Fontos célcsoportot képeznek még a projektbe bevont emberek családjai is, hiszen így a segítség jóval szélesebb körben érhet célba a romák egész közösségében.

A projekt az Európai Unió által támogatott DAPHNE Program révén valósulhat meg. A DAPHNE Program alapvetően a gyermekek, fiatalok és nők védelmét tűzte ki céljául. Az ellenük irányuló mindenfajta – testi, nemi és pszichikai – erőszak megelőzése és az azokkal szembeni küzdelem az alapvető feladata. A program védelmet kíván nyújtani a veszélyeztetett csoportoknak és az áldozatoknak is, biztosítani kívánja szellemi és testi egészségük védelmét, illetve a társadalmi kohéziót és jólétet az Európai Unió egész területén. A 2013-as évig a DAPHNE programnak három alapvető szakaszát különíthetjük el, jelenleg az idei évvel végződő 2013-ig tartó időszak programjai zajlanak.

Ehhez kapcsolódott 2013. februári kezdéssel a pécsi Színes Gyöngyök Egyesület. A programjuk fő célja a cigány fiatalok és nők megerősítése annak érdekében, képessé válnak a későbbiekben megvédeni magukat az erőszaktól. Mindezt az érzékenység növelésével és a közösségen belüli támogató folyamatok elindításával kívánják elérni. Fontos céljuk egy védelmező környezet kialakítása és az alulról szerveződő fejlődés és modernizáció támogatása a roma közösségekben belül. A projekt bázisának az egyesület a Gyöngyház Anyaklubban kialakított közösségfejlesztő központot választotta.

A fent említett célokat négy különleges oldalról kívánják megközelíteni. Egyrészt erősíteni kívánják a helyi közösségek mobilitási struktúráját, hogy az áldozatokat megvédhessék intézkedési jogosultságuk körében. Olyan tevékeny-

ségeket kívánnak kidolgozni, amely a helyi közösségek igényeinek felmérésén alapulnak. Mindezzel hozzá kívánnak járulni ahhoz, hogy a roma nők és fiatalok képesek legyenek megvédeni magukat. Emellett az egyesület helyi kapcsolatok kiépítésén is dolgozik a projekt kapcsán, mindez lehetővé teszi majd az intézmények közötti kooperációt az áldozatok megvédésében és az ilyen esetek megelőzésében. Szintén fontos céljuk a projekt kapcsán a modell kiterjesztése és a továbbiakban fenntarthatóságának biztosítása is.

A programban szociális munkások, tanárok, terepmunkások, roma közösségek moderátorai, roma vezetők és civil szervezetek képviselői is vesznek részt. Ezen túl az erőszak megelőzése területen a programba bekapcsolódott nemzetek hatóságai és hivatalai is fontos szerepet kaphatnak majd.

A projektbe az egyesület önkéntes moderátorok jelentkezését is várja, akik a Gyöngyház Anyaklub moderátorával karöltve segítik a program megvalósulását. Az önkéntes moderátorok feladata igencsak szerteágazó, egészen a közösségi igényfelméréstől a programszervezésen át a mentori feladatok ellátásáig sokféle területet foglal magába. A projekt során a moderátorok számára helyi képzéseket biztosítanak, amely később nemcsak a program szakmaiságát biztosítja, hanem hasznosítható tudás birtokába is juttatja a moderátorokat. A jelentkezők egy olyan projektben szerezhettek itt tapasztalatot, amely nemzetközi együttműködésben valósulhat meg, ami a későbbiekben is hasznos lehet számukra. Emellett a végzett tevékenységükről, tudásukról és képességeikről ajánlólevelet is biztosítanak az egyesület munkatársai. Elvárás-ként szerepel a jelentkező önkéntes felé, hogy ismerje a roma közösségeket, különösen a nők helyzetét, illetve, hogy nyitott, rugalmas személyiség vállalkozzon a feladatra. Előnyt jelenthet a hallgatói jogviszony valamely társadalomtudományi szakon, illetve korábbi tapasztalat mentori, facilitatori tevékenységben, valamint a beás/lovári nyelvtudás.

Jelentkezni az alábbi e-mail címen lehet: info@szinesgyongyok.hu, illetve személyesen, előzetesen telefonon egyeztetett időpontban a Színes Gyöngyök Egyesület irodájában.

Színes Műhely Program

A Színes Gyöngyök Egyesület már 2010 óta működteti az úgynevezett „Színes Műhely” programot. Ennek keretében a hátrányos helyzetben élő, nehéz körülmények között nevelkedő, azonban tehetséges gyermekek részére biztosít lehetőséget az egyesület tehetségük fejlesztésére és kibontakoztatására.

E program az Emberi Erőforrások Minisztériuma segítségével valósulhat meg. A Színes Műhelyben a résztvevő gyermekek és fiatalok számára tehetségüket, kreativitásukat fejlesztő közösségi programokat szerveznek az egyesület tagjai. Emellett olyan rendezvényeket, kiállításokat rendeznek, melyen bemutatathatják tehetségüket. A fiatalok számára a Színes Gyöngyök Egyesület igyekszik inspiráló szakmai ki-rándulásokat szervezni.

Legutóbb Szentandrassy Csaba szobrász- és festőművész tartott foglalkozást a gyerekeknek. Az alkotó első munkáit 1980-ban készítette el. Bátyja, Szentandrassy István nagy hatással volt művészetére. Első festményeiből 1987-ben láthatnak kiállítást, 2001-ben már szobrai tekinthetők meg az érdeklődők Budapestén. Munkáinak többsége magángyűjteménybe került.

Grammy-díjas szaxofonos Pannonhalmán

Tim Ries Grammy-díjas amerikai szaxofonos, valamint az East Gypsy Band koncertjét tekinthette meg a közönség augusztus 7-én Pannonhalmán. A koncertet a Pannonhalmi Apátság Pincészet teraszán tartották.

A neves amerikai zenész, aki a Rolling Stones állandó szaxofonosa is, már több alkalommal szerepelt együtt a *Balázs Elemér* vezette East Gypsy Banddel.

Az amerikai Tim Ries már mintegy 13 éve játszik együtt a nagy múltú Rolling Stones együttesével, de a dzsesszvilágban elért eredményei is kiemelkedőek, már régóta elismert művésznek számít ebben a zenei stílusban is. 2011-ben a dzsesszt és a roma zenei hagyományt ötvöző East Gypsy Band bemutatkozó lemezén vendégfellépőként szerepelt. A közös munka nem sokkal később folytatódott Tim Ries amerikai művész tengerentúli koncertturnéra hívta meg az East Gypsy Bandet. Ennek a gyümölcsöző együttműködésnek lehetnek szem és fültanúi a Pannonhalmi Apátság Teraszán az érdeklődők. A közös koncertet a nézők Tatán, valamint Vilányban is meghallgathatták.

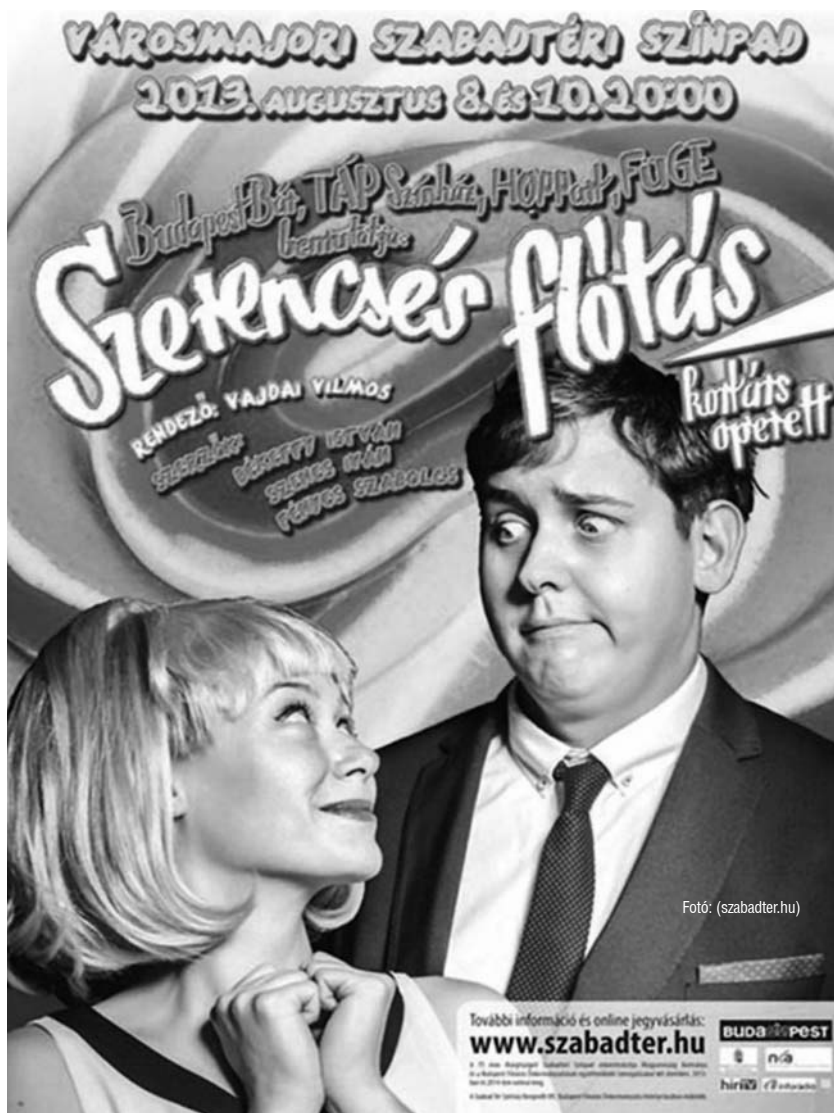
Szerencsés Flótás a Városmajorban

Új szereposztásban tekinthették meg a nézők a *Békeffy István*, *Szenes Iván* és *Fényes Szabolcs* nevéhez köthető Szerencsés Flótás című kortárs operettet.

A koprodukció a FÜGE, a HOPPart, a TÁP Színház és a Budapest Bár művészeinek munkáját dicséri az új előadásban. A Szerencsés Flótást a nézők augusztus 8-án és 10-én tekinthették meg a Városmajori Szabadtéri Színpadon.

Az operett Vajda Vilmos rendezésében kelt újra életre a HOPPart, valamint a TÁP Színház színészeivel, meghívott előadókkal. A népszerű darab zenei részét a Budapest Bár énekesei és zenészei hangolták újra.

Az 1955-ben bemutatott Szerencsés Flótás c. műben egy ötvenes-hatvanas években játszódó reményekkel teli világ tárul a nézők elé. A cselekmény egy Csalogány nevet viselő budai étteremben és egy fodrászatban játszódik. A Szerencsés Flótást egy finom humorú korrajznak is tekinthetjük, ahol szerelmi egymásra találásokról, lottónyereményről, a munkás hétköznapiokról és a szórakozásról szóló epizódok váltják egymást. A hangulatos életképeket a kor legnépszerűbb zenéi teszik még érdekesebbé.

Sikerrel zárult az ÖRDÖGKATLAN FESZTIVÁL

Az öt napon keresztül tartó rendezvényen mintegy 350 programon vehettek részt az érdeklődők. Az idei fesztiválon közel 40 ezer ember volt jelen.

A fesztivált idén négy Baranya megyei faluban tartották. Különböző rendezvényekkel várták az érdeklődőket Nagy-harsányban, Kisharsányban, Palkonyán és az új helyszínen Beremenden is.

Komoly és könnyűzenei, dzsessz, világ-és népzenei koncertek, színházi előadások, irodalmi estek, családi programok, filmek, kiállítások, táncházak, workshopok és óriási bulik várták a résztvevőket.

Az egyik legkülönlegesebb program a beremendi helyszínen rendezett éjszakai komolyzene koncert volt, melyen Mozart Requiemjét hallgathatta meg a közönség. A zenei vezető *Dinnyés Dániel* volt, a művet *Kolonics Klára*, *Szolnoki Apollónia*, *Horváth István*, *Cseh Antal* és az *Á la cARTe* kórus, valamint a Hungarian Studio Orchestra szólaltatta meg.

Az összművészeti fesztivál Alexander Balanescu a Wombo Orchestráig, Érdi Tamástól a Punnany Massifig számtalan műfajt és fellépőt vonultatott fel. Több híres színház és társulat is képviseltette magát a rendezvényen. Többek között a debreceni Csokonai Színház, valamint Pintér Béla és Társulata is.

Az idei Ördögkatlan Fesztivál számtalan olyan program volt, amely a roma kultúra, hagyomány és tehetség mozaikjait tárta a jelenlévő nézők szeme elé.

A Nagy-harsányban a Narancsliget nevet viselő helyszínen július 31-én a közönség a *Holnemvoltfá* című előadást tekinthette meg. A színműben magyar, indiai és cigány mesék keverednek egy Jankó nevű fiú világkörüli útján. Ez az út hazáig vezet a fiút, haza egészen a holnemvoltfáig. A darab *Váradi R. Szabolcs* rendezésében kelt életre, *Huzella Péter* zenéi segítségével.

A roma kultúrával több kiállításon is találkozhattak az érdeklődők. *Fenyvesi József* gilvánfai beás származású naiv festőművész kiállítását Nagy-harsányban tekinthették meg a fesztivál teljes időtartama alatt. A festő Gilvánfán született, ott is nevelkedett. Már iskolás korába szeretett rajzolni és festeni, később felnőttként önköltségén vett részt egy képzőművészeti szakkörön. Az ott oktató *Lantos Ferencet* tekintette mesterének. Több kiállítása volt az évek alatt országszerte, többek között Magyarmeckén, Pécsen, Komlón, Siklóson és Budapesten is. Az 1982-ben megrendezett Autodidakta Cigány Képzőművészek I. Országos Kiállításán is részt vett alkotásaival. 1988-ban készült el a „A cigányság vándorlása a XII–XIII. századtól a XX. századig” című festménysorozattal.

70. születésnapja tiszteletére 1998-ban a pécsi Nemzetközi Angol Központban jubileumi kiállítást rendeztek számára.

Szintén Nagy-harsányban tekinthették meg az „Álmok” című kiállítást, melyen az Igazgyöngy Alapítvány és Művészeti Iskola diákjainak munkáit csodálhatták meg az érdeklődők. Az Ördögkatlan fesztiválon a berettyóújfalui Igazgyöngy Alapítvány és Művészeti Iskola már visszatérő vendégként szerepelt az idei programban is. A kiállításon hátrányos helyzetű családokban élő gyerekek által készített rajzokat és festményeket láthattak az odalátogatók.

Az alapítvány által működtetett művészeti iskola jelenleg a kistérség 6 településén végez oktató-nevelő munkát. 23 faluból mintegy 670 diákjuk van, akiknek sajnos körülbelül 70%-a mélyszegénységben él.

Az alapítvány Szuno (cigány nyelven álom) néven indított projektet, amelyben a helyi roma lakosok, nagyrészt nők és gyerekek a művészeti iskolában rajzolt képekből párnákat és hímzett szatyrokat készítenek, melyeket a webshopukban értékesítenek.

A katlanban több híres hazai roma zenekar is képviseltette magát. Fellépett többek között a Romengo együttes is. A

zenekar hagyományos cigányzenével kápráztatta el a közönséget Kisharsányban a Made in Pécs színpadon. Az együttes muzsikáját egyszerre jellemzi a hagyományok tisztelete és a megújulás. Zenéjükben az oláh cigánykultúra zenei elemei csendülnek fel, együttesük tagjai pedig ismertek lehetnek a közönség számára az Ando Drom, a Romano Drom, vagy éppen a Rajkó együttesből. Repertoárjukban gyűjtött és családi körben elsajátított darabok is szerepelnek. A zenekar vezető énekese Lakatos Mónika aki különleges hangjával teszi egyedivé az együttest.

Július 31-én Palkonyán lépett fel a hazai szinten is ismert és elismert Roma Hungaricum. A zenekar palettáján számos cigány muzsika is szerepel. A magyar kultúra elismert és híres értékeként tartják számon a cigányzenét, azonban ma ez egy olyan nemzeti és európai kulturális érték, melyre méltán lehet büszke hazánk. Megőrzése és folyamatos megújítása elengedhetetlen feladat. A cigányzenei hangzás és stílus évszázadok alatt kiforrt kincs, mely generációról generációra öröklődik.

A Roma Hungaricum Állami Művészegyüttes e műfaj magas szintű képviselését tűzte ki célul. A tagok valamilyen képzet zenészek a Talentum Zeneművészeti Iskolában, valamint a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola volt tanulói közül kerültek ki. A koncertet hallgató közönség népzenei, cigányzenei és operett részletek mellett, olyan zeneszerzők darabjait hallgathatta előadásukban a Palkonyai színpadon, mint *Liszt Ferenc*, *Kodály Zoltán* vagy *Bartók Béla*.

A palkonyai színpadon fellépett még a Flare Beas Banda is. Az együttes a Veszprém megyei cigányfolklor egyik legkiemelkedőbb képviselője. A banda tagjai beás cigány fiatalok Devecserből, Somlószlósról és Borsodpusztáról. Családjuk-

tól örökölt tehetségüket rengeteg gyakorlással tökéletesítették. Vidéki beás cigányzenét játszanak, hangszereik a hagyományos cigányzenére jellemző ritmus és dallamhangszerek, vagyis a gitár, a kanál és a kanna. Számtalan művészeti rendezvényen mutatták már meg tudásukat hazai és nemzetközi szinten egyaránt.

A kisharsányi Kovács Udvarházban lépett fel a roma zenei kultúra egy másik képviselője a Romungro Gypsy Band. A zenekar autentikus beás és lovári népzenevel szórakoztatta

a nézőket. Az együttes hagyományos roma hangszereken játszik gitáron, kannán és kanálon, emellett énekkel, szájbőgővel és nagybőgővel, cajonnal, mandolinnal és darubkával egészítik ki produkcióikat. 2007 végén alakultak azzal a céllal, hogy gyűjtsék, megzenésítsék és színpadra vigyék a roma kultúra e szeletét. Az együttes számtalan nemzetközi és hazai rendezvény, koncert és fesztivál állandó fellépője.

Az Ördögkatlan Fesztiválon nemcsak a zene, hanem a Roma Tánc is képviseltette magát. Palkonyán mutatkozott be szintén nem először a Roma Csillagok Hagyományőrző Cigány Táncsoport.

A táncsoport szatmári és maros-menti roma táncokkal kápráztatta el a közönséget, bemutatták hagyományait és tehetségüket. Magyar és nemzetközi porondon egyaránt elismertek, sőt a csoport több tagja évek óta mutatja be és oktatja a katlanban is látott mozdulatokat és tánclépéseket. A színpadon álltak már koprodukcióban a Parno Graszt együttesrel és az Üres Tér Társulattal is.

A tánc és az ének Kisharsányban is fontos szerepet kapott. Roma Tánc és Ének/Zenei Műhelyen vehettek részt gyerekek és felnőttek egyaránt. Naponta más és más közreműködésével működött a műhely, az érdeklődők segítségével voltak a Flare Beas Banda, a Romungro Gypsy Banda, *Lakatos Mónika* és *Rostás „Mazsi” Mihály* is.

Az idei Ördögkatlan Fesztiválon a pécsi Színes Gyöngyök Egyesület is képviseltette magát. Az egyesület 2004-ben jött létre, dolgozóik munkájuk során azon fáradoznak, hogy a roma kultúra értékeit a társadalom elfogadja, illetve hogy a romák esélyegyenlősége minél inkább megvalósuljon szélesebb szintén is. Számtalan rendezvényt szerveztek ennek érdekében, melyen kiállításokkal és programokkal igyekeznek felhívni a figyelmet kulturális értékeikre. Az Ördögkatlan Fesztiválon általuk szervezett egyik program a „Találj címet!” viselte. Ennek alapötlete az volt, hogy az idelátogatók cigány festőművészek alkotásainak adhattak címet. Ezen kívül memória játékon, egyedi ország-város vetélkedőn is próbára teheték magukat az érdeklődők. Különleges momentuma volt a *Szabadulj meg az előítéletektől* gondolatuk, melyen a résztvevők előítéleteiket egy papírlapra írhatták fel, majd egy dobozba dobva meg is szabadulhattak azoktól szimbolikusan.

Az Egyesület más programokkal is kedveskedett a katlanba látogatóknak. A nagyharsányi faluközpontban „Cigány ízek kavalkádja” néven ételköstölőt szervezett tradicionális cigány ételekből. A Színes Gyöngyök Egyesület kreatív programokkal is várta az odalátogatókat. Gyöngyfüzésre és üvegfestésre invitálta az alkotó kedvéket.

Az Egyesület különleges programjai mellett a tevékenységük iránt érdeklődők a „Gyöngyszemek a múltból” elnevezésű fotókiállításon nyerhettek betekintést elmúlt tíz évük áldozatos munkájába.

Nagyharsányban különleges interaktív programmal készültek a fesztiválra érkezőknek. A gyerekeket és a felnőtteket egyaránt várta az a rendezvény, amely az „Élő könyvtár – Nézz a borító mögé!” elnevezést kapta. Ezen az interaktív programon többek között az esélyegyenlőség, az emberi jogok, a globális nevelés és az önkéntesség eszméinek tudatosítása volt a cél.

A katlan élő könyvtára úgy működött, mint egy hagyományos könyvtár, csak érvényes olvasójeggyel lehetett kölcsönözni egy-egy könyvet, meghatározott időre. Ezek a könyvek azonban nem tárgyak, hanem élő személyek voltak. Olyan személyek, akik sztereotípiák előítéletek áldozatai, vagyis romák, mozgássérültek, feministák, volt szerhasználók, látássérültek vagy akár homoszexuálisok. Az „olvasás” itt egy személyes beszélgetést takart, melynek során az ide látogatók olyan kérdéseket tehetek fel „könyvüknek”, amelyre mindig szerették volna megtudni a választ, csak feltenni nem merték azt eddig. Az egyetlen szabály az volt a kérdésekkel kapcsolatban, hogy az olvasójeggyel nyitottságot, kíváncsiságot és empátiát is váltott az odalátogató. Azonban a kikölcsönzött élő könyv nemcsak választ adott a látogató kérdéseire, hanem vissza is kérdezhetett, így a könyv és az olvasó megismerhették kölcsönösen egymás nézőpontjait.

Az Ördögkatlan programjai betekintést nyújthattak az érdeklődők számára a roma kultúra mozaikjaiba is, így megismerhették annak különlegességeit és egyedülálló értékeit.

Fotók: (ördögkatlan.hu)

A könyvek szeretete

Amikor olvasunk egy könyvet, újra láthatjuk a szülőfalunkat körülölelő tájakat, ismeretlen emberek bőrébe bújhatunk, izgulhatunk a hősért, mi is megvívhatunk az ellenséggel.

Őn is szeret olvasni? Az alábbi könyvek számos témát érintenek. Kultúrák találkozása ez, legyen szó zenéről, hagyományról, meséről...

Cigányok főztje

„Különösebb vallási-ünnepi, hagyományozott étrendünk nincs. Sose volt. Ha nincs mit enni, az a böjt – ha akad lábosba való, az az ünnep. Csak a halotti virrasztókon fogyasztanak szinte mindenütt túrót – s isznak hozzá pálinkát, azaz targyit.

Búcsúkon és pirosbetűs ünnepeken, de meg általában is – azokat az ételeket főzik, mint a nem cigány (gádzsó) szomszédok. Tehát akármilyen meghökkentően hangzik is – Indiából főzési-étkezési szokást nem örökölt át a mi népiünk, de egy ezeréves éhséget igen. Hogy a cigányok vándorlásukat Nyugat felé már a X. sz. előtt mi okból kezdték meg – titok, de hogy vándorlási ösztönük máig él, az köztudott. A cigány mindenütt vendégnép. Magyarországra a 15. században jönnek – ahogy a szaktudósok állítják, a törökökkel együtt mint zenészek, kovácsok, teknővájók – jókedvű, kémkedni tudó népesség. A romák vallást, második anyanyelvet, új hazát, szokásokat a környezetüktől vették át – így aztán a konyhát is másolták.”

A muzsikus cigány családban született író a cigányság gasztronómiai kultúráját dolgozza fel. könyvében. A receptek mellett irodalmi és zenei ínyencség is található a kötetben. A roma étkezési szokások mellett olvashatunk többek között Petőfi, Arany, Ady, Kosztolányi, Móra, Juhász Gyula és Határ Győző, valamint híres cigányzenészek (Dankó, Czinka Panna) írásaiból is.

Az illusztrációk között számos korabeli rajzot, fotót, grafikát találunk.

Szerző: Csemer Géza (2008)

Löffler-bolt, az a régi szép...

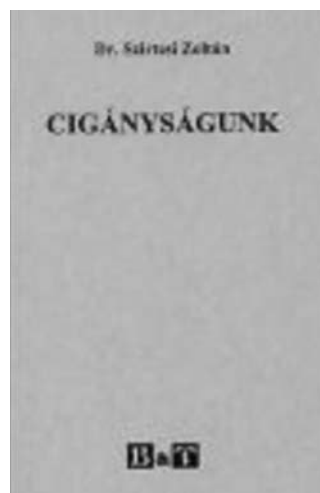
Gondi Iluca, a fiatal cigánylány elbeszéléséből megismerjük a patinás család múltját: feltűnik a híres primadonna

nagynéni, a Don-kanyarban elesett édesapa, a háborúban fiatalon elhalt öcs. 56 ösze van, mely a család számára is fájdalmas eseményekkel terhelt: egy eltévedt golyó eltalálja a nővérek egyikét, a másik lány, Böske pedig idegösszeroppanást kap, amit soha nem hever ki...

Szerző:
Csemer Géza (2001)

Cigányságunk

Az olvasmányos, rövid és az élőbeszéd egyszerűségével megfogalmazott kiadvány megismertet a cigányság gyökereivel, jelenlegi létszámával, számba veszi a különféle elnevezéseket, bemutatja a cigány családi élet főbb jellemzőit, betekintést nyújt a cigányság törzsi tagozódásába, áttekinti a törzsi nyelvek különbségeit, antropológiai jellegét. A szerző, ki maga is cigány származású, gyakran él a többes szám első személyű

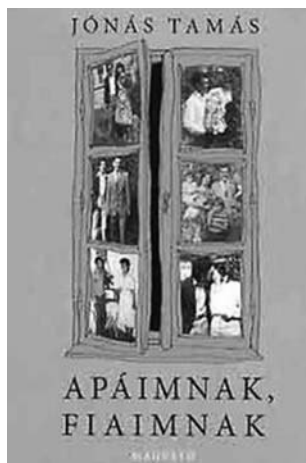
alakokkal. Több fejezet is foglalkozik a cigányság hagyományos és újabb szervezeteivel (önkormányzatok, vajdák, érdekképviselések). Külön fejezetet szentel a cigány holokausztnak, végül közli az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát. A kiadványt a szerző életrajza egészíti ki.

„Úgy gondolom, hogy végre nyíltan kell magunkról beszélni. Azt, hogy a cigányokat Magyarországon és Európa több országában, sőt Európán túl sem ismeri a többség kellően, annak két fő oka van. Az egyik az, hogy sohasem akartak megismerni bennünket, mert nem voltunk egyik országban sem olyan társadalmi réteg, amely lényegesen befolyásolta volna a kérdéses ország gazdasági és politikai hely-

zetét. Néhány gazdag cigány családot leszámítva a cigányság soha nem rendelkezett olyan tőkével, melynek segítségével hatásosan befolyásolhatta volna környezetét, vagy a hatalomba beleszólhatott volna. A cigányság a mindenkori politikai hatalmat elfogadta, ha az élni hagyta. Egyik országban sem akarta az ország hatalmát magához ragadni. Azt el kell ismerni, hogy ahol a cigány ember élt és él, azt hazájának tekintette és tekinti ma is. Így ha hazája bajba került, vagy bajba kerülne, azt hűségesen védte és védeni fogja honfitársaival együtt. Sajnos mindezek ellenére a többség elhanyagolt bennünket, és csak akkor figyelt ránk, ha konfliktushelyzet alakult ki a cigányság részéről, vagy a cigánysággal szemben, néhány család miatt. Ekkor viszont általánosítással sújtottak bennünket. Ha néhányan kitűntek közülünk, ha hasznosnak tartotta tevékenységét, akkor azt a többség elfogadta, de továbbra is óvatosan kezelte.”

Szerző: Szirtesi Zoltán (2004)

Apáimnak, fiaimnak

Jónás Tamás irodalmi szereplőinek szenvedélyei, halálai mintha csak a szomszéd településen, utcában, házban esnének meg; vagyis bármikor és bárhol. Ezek azok a történetek, amelyek előtt bezárjuk fülünket és szemünket; saját lelki békénk érdekében. És – legalábbis ebben – mi vagyunk a bűnösök. Hősei kisfiúk, akik rossz esetben szeretetlenül az utcán, ólban, semmiben nőnek fel, még rosszabb esetben sosem lesznek nagyfiúk. Nagyfiúk, akiknek kegyetlenkedései istent és embert tagadnak. De mindenekelőtt szerencsétlen, reményvesztett szegényemberek, akik napról-napra a túlélésre játszanak. Az ő rosszuk: boldogulás boldogság helyett.

„Magához hívatta a feleségét, amikor már a halottas ágyban feküdt. Kicsit mókás volt az egész búcsúztató, mert az ágy legalább egy térdhossznyival rövidebb volt, mint nagyapám, a lábát csak féloldalasán tartotta, hogy elférjen, s folyton igazgatta magán a takarót, mert akkor már vacogott, mintha a halál szele hideg szél lenne. Nagymama nem mert feketét venni, félt, hogy még tényleg meghal nagyapám, ha már gyászolni kezdi. Az öreg intett, hogy hajoljon közel hozzá, sügni akar valamit. – A koporsó legyen má nagyobb! Nagymama bólintott, s olyan zokogásba kezdett, hogy csak nagy sokára tudták lecsillapítani.”

Szerző: Jónás Tamás (2005)

Tégy Te is egészségedért

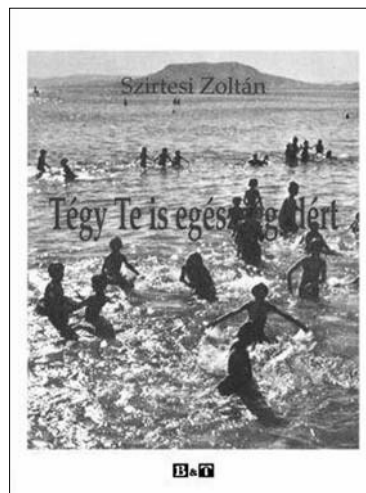
A roma származású író, körzeti orvos több mint 30 éve ténykedik az átlag civilizáció alatt élő cigányok és nem cigányok között. Mostani könyvével segítséget kíván nyújtani új, egészséges életmód kialakítására neveléssel és felvilágosítással.

„A kert mindig legyen gondozott, mutatós. Közvetlen az épület elé ültessünk virágokat, de a kert többi részét tegyük

hasznossá. Ültessünk répát, zöldséget, salátát, borsót, vagy tetszés szerint bármilyen hasznos növényt. Elszórtan néhány gyümölcsfát is ültessünk. Ezek a munkálatok nemcsak hasznosak, hanem szórakoztatóak is, így a szabadidőnket észszerűen tölthetjük el. Ha a növénytermesztéshez nem értenénk, akkor is bele kell kezdeni, mert könnyen meg lehet tanulni. Mindig van olyan rokon, szomszéd, vagy jó

ismerős, aki szívesen elmagyarázza, megmutatja, hogy mit mikor és hogyan ültessünk. A gazdasági udvar egyébként mindig rendezett legyen, rendszeresen sepregezzük fel. A szemetet szétdobálni nem szabad. [...] Arra kérem Önöket, hogy a következő tanácsomat is fogadják meg. Sohase mondják azt, hogy a szegénység miatt csak így vagy úgy lehet, vagy nem lehet tenni semmit. Mindig törekedjenek a szebbre, a jobbra. Figyeljék meg azokat, akik jobban boldogulnak és próbálják követni őket. Kérjenek tanácsot azoktól, akik már többre vittek. A szomszédokkal jó viszonyban legyenek. Ha valamihez még nem értenek (pl. konyhakerti növények neveléséhez, kisebb építkezésekhez stb.), akkor kérjenek tanácsot és segítséget azoktól a szomszédoktól, akik ezekben járatosak.”

Szerző: Szirtesi Zoltán (2010)

A varázsló sétálni indul

(Válogatott és új versek, képversek, betűképek, tusfestmények)

Bari Károly 1952-ben született Bükkaranyoson. Az általános iskola elvégzése után Miskolcon járt gimnáziumba, az érettségi után pedig a Színművészeti Főiskolán és a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem bölcsészkarán végzett tanulmányokat. Első verseit a Napjaink és az Alföld közölte, s tizenhét éves volt, amikor első országos feltűnést kiváltó kötete, a Holtak arca fölő, a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában megjelent. Második kötete, az Elfelejtett tüzek,

1973-ban, a harmadik, A némaság könyve pedig 1983-ban látott napvilágot. 1984-ben József Attila díjjal tüntették ki. A költő képzőművészeti alkotásaiból: színes filcrajaiból és képverseiből a Gödöllői Galéria két alkalommal is – 1981-ben és 1984-ben – kiállítást rendezett.

Ez a könyve, amely válogatott és új verseit tartalmazza, kilenc színes filcrajzát és négy képversét is közreadja.

Szerző: Bari Károly (1985)

Adatok az őcsényi cigányság szülés és csecsemőápolás körében kialakult szokásaihoz (1. rész)

Az őcsényi cigányságról pontosan nem tudjuk, hogy mikor érkeztek jelenlegi lakhelyükre. Az azonban tény, hogy az 1893-as összeírás szerint Paks és Bata mellett Tolna megye három legtöbb cigány által lakott települése között említik Őcsényt. A lakosság létszámát tekintve itt a legmagasabb a cigányok aránya, 2,79 %.

Az őcsényi cigányság amikor megérkezett ide, nem a faluba települt be, hanem a legelőre, a Pasaimra, a Belső-legelőre, Bográra. Csak a II. világháború után kezdenek beszivárogni a faluba. Gyakorlatilag a 60-as évek elején számolják föl a telepet, de még 1980-ban is élt kint egy család. A faluba települők ahol lehetett, megvettek egy házat, telket, építettek, tehát integrálódtak a falu közösségébe.

Az őcsényi cigányság gyakorlatilag homogén, beás közösség. A két oláh cigány családban (5 fő) a feleség beás. Romungro is található a faluban, 1956-ban költözött ide házasság révén.

Itt a bevezetőben megjegyzem, hogy a gyűjtés magyarul történt. Magyarul történt azért, mert az adatközlők döntő többsége ma kizárólag magyarul beszél. Csak a közösség legidősebb tagjai beszélnek egymás között románul. Magam jól értem, ha románul beszélnek hozzám, ennek ellenére a legközelebbi hozzátartozóim is magyarul válaszoltak a fölített kérdéseimre. Mindezeket azért kell előre bocsátani, mert a nyelvi anyag rendkívül fon-

tos a történeti vizsgálatok során. A nyelvi alakok magukban rejtik egy-egy ma már elfelejtett eljárásnak az emléket, bizonyítékát. Néhány kifejezést románul is regisztráltam.

Dolgozatommal azt tűztem ki célul, hogy a szülésre, csecsemőápolásra vonatkozó eddig gyűjtött őcsényi adatokat, mint részeredményt, közlétegyem.

A szülésre való felkészülés, szülés

Még élt a nagyanyám – 84-ben halt meg – láttam, hogy ő milyen szépen tudott varrni. Ő készítette a saját ruháit, szoknyát, röpijét, kötényt. Anyám mesélte, hogy ő is varrt a testvéremnek inget, mert akkor – 58-ban – nem lehetett készen ruhát kapni, hanem méterben vásárolták az anyagot. Többnyire mégsem újban jártak, hanem bejöttek a faluba, kipucoltak egy tyúkólat, tapasztottak, fölsikálták a szobát és munkájukért nem élelmet kértek, hanem gyerekruhát.

Az első gyermek születésére nagyon odafigyeltek, hiszen a szülés ismeretlen volt az anya számára is. A szülés lefolyásakor nem tartózkodhatott a kunyhóban férfi, még az apa sem. A gyermekeket is eltávolították a rokonokhoz, szomszédokhoz. A szülő anya mellett az anyós, anyja tartózkodott. Így beszélnek adatközlőim a szülésről:

„...Egy gyerek megszületett, ott, a csutaszárbán a

gunyhóban a földön, télen. Öregapám levette a csizmáját és a kapcájába tekerte bele. Öreganyám vágta el a köldökét. Ott nem volt bába, meg ilyen, meg olyan. Öreganyámnak a gyerekei amikor megszülettek, saját maga vezette le a szülést. Késsel elvágta a köldökzsinórt. Nem csinált azzal semmit. Nem is dobta el, a kést eltette. Ronggyal átkötötték és kész. Hamut tettek a közvetlen köldökre, el ne vérezzen és arra a rongyot. Az anyémen is az volt. Hol látod te azt, hogy hibás az én köldököm? Miből voltak a pelenkák? Rongyok, rossz ingek, gatyák voltak, nem? Hol volt akkor pelenka, meg nadrág? Hol volt bugyi, hol volt melltartó?”

„...Engemet bábaasszony segített a világra, nem kórházban születtem – 1955-ben Gerjenben. A bábaasszony magyar volt, abban az időben a faluban egy hivatalos személy volt, Erzsi néninek hívták. Egy 40-50 év körüli, orvosi bizonyítványa volt, ha ilyen probléma akadt, hogy szülés levezetése, akkor őt hítták... amikor nem volt ilyen lehetőség, voltak öregasszonyok, akik tudták ennek a lefolyását. Idősebb cigány asszony, aki merte is vállalni, meri érlelt is hozzá, volt egy kis tapasztalata... mindig megvolt az a tiszteltetés, úgy a szülőknek, a szülőknek a gyerekek felé, nem is beszéltek ilyenről, nem beszéltek a gyerekek előtt.”

„...A földön szültek, nem az ágyon. Leguggolt, meglett

a gyerek. Ott kinn, Pascumban nem volt kórház. Férfiak nem lehettek körülötte, csak asszonyok. Az összes cigány asszony – akivel jóban volt – beszélgettek, látták, hogy fogja a fájás. Na, most mi lesz? Eridj a faluba, hozd ki a bábát! A hátamon hozzam? Mert gyalog nem jött ki. A Lajos bácsi, ha befogott jó, ha nem, úgy is jó. Mire kijött a bába, meglett a gyerek, nem tudta visszatartani. A mását elásták a földbe. Meglelt, jól van, elvágta a köldökét, belerakták. Elásták az asszonyok. Este megszülte a gyereket, másnap föl kellett kelnie, ki csinált volna valamit? Az anyós fogta a tarisznyát (trásztā): Elmegyek koldulni! Mert akkor mit eszel estefel? A kisgyereket rendbe tette, megfürösztötte, elment. Ha te enni akarsz, találsz valamit, majd eszel, amikor hazajövök, ha hozok.”

„...ollóval elvágta a köldökzsinórt, szépen elkötötték. Akkor mindjárt nem tettek semmit a köldökre, hanem olyan ollóval, ami nem volt rozsdás... fahamut tettek rá, szépen megszitálták, egy kicsi rongyba beletették és azt tették rá, 6 hetes volt a kisgyerek, levették Persze, cserélték minden nap.”

„...öreganyámat hallottam csak, ők ott kint laktak Ózsák körül. Mind a 14 gyereket úgy szülte meg otthon. A nagyobbak már úgy tudták, amikor kellett melegíteni a vizet, hogy szülni fog az anyjuk. Egyedül szülte meg mind a tizennégyet. Ő vágta el a köldökzsinórt ollóval, késsel...”

„...a földön szültek, oda csináltak helyet. Szalmát rak-
tak, leterítették egy rongy-
gyal, ott történt a szülés.
Hozzáférhetőbb is volt.”

Csecsemőápolás

„...nem volt akkor pólya, ...
olyan háromszögletű ván-
kosba tették, négy sarkos
volt, toll volt benne, szépen
letették, beletették a gyere-
ket, ezt a sarkát ide, a mási-
kat oda, madzaggal átkötöt-
ték vagy pelenkával, Jézus
nevében. Volt pelenka nem?
Rossz ingek gatyák, nem
lehetett akkor pelenkát kap-
ni.”

„...Varrtak neki kézzel
ruhát, meg kaptuk a faluban.
A teknőben nem lehetett
hagyni, mert mocorgott, kie-
sett. Az ágyban volt, dunyhá-
val elkerítették és ott maradt.
Amikor kicsike, akkor nem,
de amikor már elmúlt hathe-
tes, elkerítették.”

„...volt egy fürdető fateknő,
amit az öregek csináltak.
Örültek, ha egy héten egy-
szer megfürdették a gyere-
ket: A másik az ilyen bölcső-
szerűség volt fából, abban
ringatták. Ilyen négysoros
pólya. Madzaggal kötötték
át. Lefektették a földre, bele-
tették a gyereket, behajtották
a végeit, a fejénél puha volt.
Lekötötték a kezét, azért,
hogy jobban pihenjen. Én
magam is lekötöttem a gye-
rekeimet a rendes pólyában.
Sokkal jobban pihent, mint a
mostaniak.”

„...én egy évig pólyában
tartottam a gyerekeimet.
Rendes pólyában. 61-ben
született az egyik fiam, rá
egy évre a másik, 67-ben a
lányom. Kint voltak a lábai,
így e! Akkor is pólyába kö-
töttem. Azért kellett leköt-
ni a kezüket, mert jobban alud-
tak, nem kaparták meg az
arcukat. Azok olyanok vol-
tak, mint a cibak!”

„...a gyereket az erre a
célra készített fateknőbe tet-
ték. Formás kis teknőt csinál-

tak neki. Arra mentek rá,
hogy masszív legyen, szép,
sima, megmunkált, de első
osztályú volt. Nem voltak
lyukak az oldalán.”

„...amikor én megszület-
tem és hazahoztam a gyere-
ket a kórházból 61-ben, ad-
dig én az utcára nem mehet-
tem ki, amíg a templomba el
nem mentem. Azt mondta az
én anyósom, aki megszüli a
gyerekét és nem megy el a
templomba, az k... Csak a
k...k mennek az utcán. Amit
tudtam, unatkoztam, kifor-
dultam, eljöttem... az nagy
szó volt abban az időben,
úgy elvinni a gyereket végig
az utcán, hogy nincs meg-
keresztelve. Hazajöttem a
kórházból, rá egy hétre meg
kellett köröszülni, utána vi-
hettem ki a gyereket. Most
eltelik fél év is, egy év is és
nincs szenteltvíz alá tartva...
Már nincs az a nagy cigány-
ság, az a nagy pletykaság,
mint az öregeknél... hát nem
is lett volna jó, ha én nem tar-
tottam volna be, amit az én
anyósom mondott. Én nem
mehettem el szórakozni az
urammal, mint a lánya...,
mert azt mondta, akinek csa-
ládja van, az tartsa itthon ma-
gát, annak nem való a bál. A
lánynak szabadott.”

Fürdés körüli hiedelmek, szokások

„...a fürdető fateknő négy
sarkára szitáit fahamut kell
tenni. Olyan meleg legyen a
víz, belemártod a könyököd,
kibírja. Miután megfürdette a
gyereket, a hamut szépen be-
le kell kotorni a vízbe, pe-
lenkával leszűrni, meg lehet
láttni a szőröket benne. A
hátából kimentek a szőrök.”
Ezt valamennyi adatközlőm
így mondta el, meg is csinál-
ták. A fürdető vizet nem sza-
badott régen sem és most
sem kiönteni, mert elviszik a
gyerek szerencsését, nehogy
valaki fölvegye az álmát an-
nak a kicsinek. Régen a tek-
nőt az ágy, priccs alá kellett

szépen betolni. Én a kiskád-
ban hagytam a vizet, sok
esetben a szobában, vagy ki-
tettem a fürdőszoba elé, és
reggel öntöttem bele a nagy-
kádba.

„...olyan helyre szabadott
kiönteni a vizet, ahol nem
jártak. Nem szabadott kocsi-
útra, hanem a ház sarka fele.”

„...az udvarba, a ház háta
mögé, ahol nem jártak, oda
öntötték a vizet, mert akkor
nem tapos rajta mindenki,
mert elviszik a gyerek sze-
rencsését.”

„...amikor megfürdetlek,
csak másnap szabad a vizet
kiönteni. De abban a vízben
valakinek meg kellett mosni
az arcát azért, hogy a gye-
reknek akkor nehogy elvigye
az álmát. Nem volt szabad
éjszakára kint hagyni a gye-
rek pelenkáit, ruháit, ez még
most is élő hagyomány.

Csecsemő ápolása, nevelése körüli hiedelmek és szokások

„...ha sírt a gyerek, akkor
meg kellett nyalni a hom-
lokát, ki kellett nyalni a sze-
mét háromszor, és köpni kel-
lett. Ha sós volt, akkor biz-
tosan szemmel verték.”

„...följött a gyufa a víz tete-
jére, pözsögött a faparázs a
vízben, akkor szemmel vert.”

„...sötétedés után nem lehe-
tett gyereket látogatni, mert
elviszik a gyerek álmát.”

„...ha volt ilyen, hogy este
jöttek látogatni, akkor mad-

zagot kellett szakítani a ru-
hából akár új volt, vagy ken-
dőből, oda kellett tenni a
vánkosára ahol csecsemő
volt, onnan égő parazsat nem
lehetett kivinni.”

„...amíg meg nem volt
keresztelve az a gyerek, ad-
dig te onnan a cigányoktól
egy gyufát nem kaptál nem-
hogy tüzet, mert elvitted vol-
na a gyerek álmát.”

„...olyankor nem gyűj-
tanak rá, meg nem visznek el
tőlem tüzet, se gyufát. Sem
úgy, hogy cigarettával men-
nek ki. Vagy ott elszívják, ott
elnyomja. De be sem lehetett
mennni cigarettával. Tüzet
gyerekes anyától nem lehet
elvinni, nehogy elmenjen a
teje! Apósom pipázott, el
kellett, hogy oltsa a pipáját,
nem vihette el a tüzet még
abban sem!”

„...szoptatós anya ha láto-
gatta a gyereket, mielőtt el-
ment, a földre kellett fejni a
tejéből, nehogy elvigye a
másik anyatejét. Szoptatós
anya ha látogatott, nem kí-
nálták, nem adtak semmit,
neki kellett elvennie az asz-
tálról az ételt, italt.” [...]

„...nem volt szabad meg-
csókolni a talpát a csecse-
mőnek, mert akkor nem nő
meg”

„...nem volt szabad egye-
dül hagyni, amíg nincs meg-
keresztelve, mert addig ki-
cserélhetik a boszorkányok”

„...kenyeret, punyit tettek a
feje alá, ne legyen egyedül.
Amíg él, az Isten ad neki ke-
nyeret a szájába.”

– folytatjuk –

Taliga király (3. rész)

erdélyi cigány mese

Kiugrik a rusnya szörnyeteg, megragadja a legényt, és bevágja derékig. Kiugrik a legény, és bevágja ő is a huszonnégy fejűt derékig. Akkor azt mondja a legénynek a huszonnégy fejű:

– Nos, nos – mondja neki –, most tudd meg, meglátod, hogy leváglak a föld gyomráig.

– Hát legyek levágva!

Akkor bevágta a legényt hónaljáig. Kiugrik a legény, és ő is bevágja hónaljáig. Hát egyforma erejük volt. Ne adj Isten, de a huszonnégy fejű erősebb volt, mint a legény, mert a legény már elgyengült erősen. Már nem bírt megállni a lábán. Már majdnem megöli a legényt a huszonnégy fejű. De a legény meglepetkezett a lováról meg a puskáról meg a kardról. Egyszer csak utoljára látta, hogy már nincs hová legyen. Akkor azt mondja a ló, úgy, ahogy volt, csontvázként, a kardnak:

– No, kedves kardom, gazdád nevében parancsolom neked, hogy menj jobb felől, s jöjj bal felől!

Az a kard kiugrott a hüvelyéből, és ment jobb felől s visszajött bal felől, és a huszonnégy fejűnek az összes fejét mind leszedte, mind levágta. Amikor a legény látta, majdnem megmeredt. Akkor a legény mindjárt fogta magát, belerúgott a csontvázba, visz-

szaváltozott a lóva. Azt mondja neki a lóva:

– No, drága kedves gazdám, látad? Nem voltál képes parancsolni a kardnak, meghalhattunk volna, te is meghalhattál volna; s a kezeden van az erő, és te nem tudsz vezetni vele.

Erre aztán a legény mindjárt ezt mondta:

– Na, köszönöm szépen neked, drága kedves lovam, hogy segítettél rajtam. – Készen van – mondja neki –, a karddal egyszer végeztem. Többet már nem fog tenni, mert megtette a maga szolgálatát.

A legény felnyergel és felül a lóva hátára, és mennek tovább. Hát, minek szaporítsam a szót, úgy ment, amikor megérkezett a második hídhöz, s ott is úgy harcolt a legény, és ott is nagy nehezen sikerült neki, és megölte a másik huszonnégy fejűt, amannak a testvérét. Amikor azt is megölte a legény, már két testvért, akkor felül a lovára, és akkor azt mondja neki a lóva:

– Nézz előre, kedves gazdám, mit látsz?

Hát egy nagy hegy tetején lát egy nagy kastélyt.

– Látok egy kastélyt.

– Na – mondja neki –, ez a te ígéreted, amit apád ígért neked, apád elfelejtett vára.

Akkor a legény, mikor oda-

ért, leugrik a kapunál, és látja, a kapun egy táblára ki van írva: aki meg tudja tenni a király három próbáját, elnyeri az egész királyságot, meg a lányát feleségül. És ha nem tudja megtenni a király próbáit, akkor a király levágja a nyakát. Akkor azt mondja neki a ló:

– No – mondja neki –, elolvastad, ami oda van írva?

– Igen.

– No, mit szólsz: meg tudod tenni azokat a próbákat?

– Hogyne – mondja.

– No – mondja –, akkor menj be és nézd meg! De – mondja – farba rúgsz, csonttá változom, hajíts a híd alá. De ne felejtkezz meg rólam, amikor bemegy, mert ha megfeledkezel rólam, mindjárt nem lesz többé tudományod, mert a király elveszi a tudományodat.

Amikor a lovat mint csontot a híd alá hajtotta, kinyitotta a kaput, már meg is feledkezett róla. A király látta, hogy a legény bejön. Már a kaputól kezdve az ajtóig érve elfelejtette a legényt, a király elvette a tudományát, mert a király táltos volt. A legény már bolond volt. Amikor oda bement, nem is kopogtatott az ajtón, semmi, hanem benyitott, bement, jó napot sem köszöntött. Azt mondja a király a feleségének:

– No, drága kedves feleségem, nézd ezt a legényt! Éhes a szegény; adj neki valamit enni, és menjen az anyja kínjába!

Adott neki egy darab hideg puliszkát meg egy hagymát, s várta, hogy egyék. Amikor az a legény látta, evett, mint a bolond, a hagymából meg a puliszkából. Egyszer aztán kiment. Amikor a hídhöz ér, akkor megint magához tér, azt mondja:

– Hej, a jó Isten...! Hogy el tudott bolondítani! A hagymájáért meg a puliszkájáért jöttem ide?

Akkor eldobta a hagymát meg a puliszkát, akkor megint eszébe jutott a lóva. Akkor másodszor is bemegy. Amikor bement, másodszor is úgy járt, megint elfelejtkezett. Harmadszor, amikor kijött, akkor harmadszor is bemegy, de már mikor a kapu felé ment és benyitott a kapun, folyton a lóra gondolt. Most már nem tudta elvenni a tudományát a király. Amikor az ajtóhoz ért, úgy rávágott az ajtóra, úgy megkopogtatta, hogy az ajtó kiugrott a sarkából, és egyenesen az asztalra repült az ajtó, ahol a király az asztalnál ült.

– Nos, nos, királyfi, hát ez meg mi? – mondja.

– Adjon Isten jó napot, felséges király!

Akkor a legény kihúzta a kardját és kilenc kardvágást levágott neki a karddal. És akkor kezét fogott a királlyal. Amikor a legény kezét fogott a királlyal, a király négy ujját, ahogy a legény megmarkolta, úgy megszorította, hogy a négyből csak egy lett, összement a négy ujj, egy lett belőlük. Akkor a király szegyenében meg kínjában nem tudta, hová legyen. Ha nem szégyellte volna, elsírta volna magát a király.

– Szintúgy te is élsz, ügyes legény, pihend ki magad – mondja neki.

– Ó, Istenem, király, ez még csak a kezdet – mondja neki.

– Ülj le! Miért jöttél?

– Igaz, király, ami ki van írva a kapudra?

– Hogyne, drága kedves fiam.

– No, ha igaz, kössünk szerződést!

Két szerződést kötöttek, egyik nála volt, a másik önálá, miszerint a legény megteszi a király próbáját. Ha megteszi a király próbáját, három próbát, akkor megnyeri a lányát meg az egész királyságát. Ha pedig a legény nem nyer, akkor a király levágja a nyakát.

A királynak három próbája volt. Ha el tud rejtőzködni háromszor, úgy, hogy a király nem talál rá, akkor ő nyert. És ha el is tud rejtőzködni kétszer, de a király megtalálja, de harmadszorra nem tudja megtalálni, úgy is nyer. Az utolsó próba volt a legfontosabb. No, egyszer megkötötték a szerződést, azt mondja neki:

– Na, drága kedves fiam, kapsz külön szobát, ételt, italt. Holnap reggel hétkor kezdjük a próbát.

A legény mindjárt bemegy a királylányhoz, bemutatkozik:

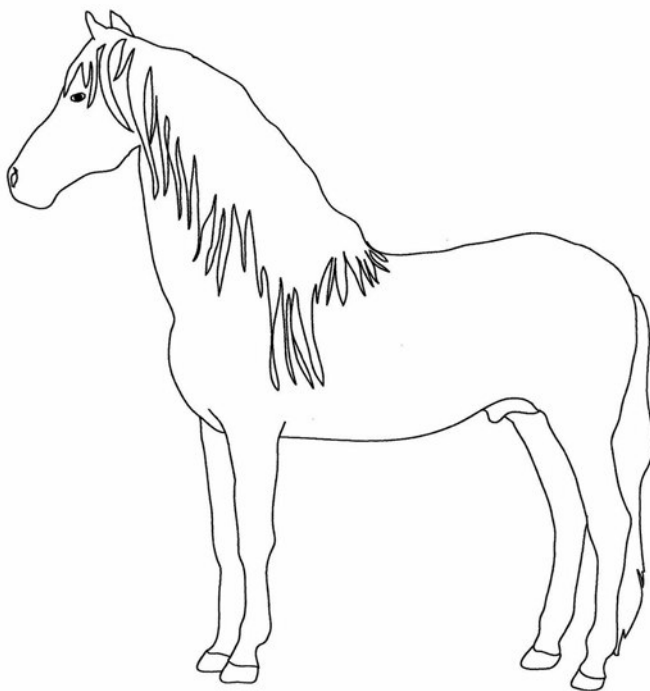
– No, kedves szeretőm és kedves feleségem, mert mátol fogva éretted le-szerződtem, az életemet neked adtam, meg az apádnak, tudsz-e segíteni rajtam?

– Nem tudok segíteni semmit. A

tata azt is tudja, hogy miről beszélgetünk itt. Mert én – mondja – háromszor vagyok táltos, anyám – mondja – hatszor, a tata tizenegyszer, és a lovad tizenkétszer – mondja neki. Egy erővel nagyobb – mondja. – Te meg nem vagy táltos, csak egyszer – mondja. – Mit tudnék rajtad segíteni? Semmit!

No, a fiú fogta magát és ment magának, lefeküdt a szobájában. Amikor megvirradt, már hatkor felkelt. Ment a lovához, felkölti és megkérdezi tőle:

– Mitévő legyenek, hol bújjak el?

No, a ló mindjárt az mondja:

– Bucsázz át a fejedre, és változzál egy szőrszállá.

Átváltozott egy szőrszállá, bele-dugta a farkába, és a hid alá feküdt csontvázként a ló. Pontosan hétkor felkel a király. És a királynak csak egy szeme volt, a homlokán. Akkor a király fogta a világ tükörét, és hétkor kiment az udvarra, és elkezdte keresni. Amikor kezdte keresni a földben, messze, nem találja. Utoljára megtalálja.

– Nos, nos, fiú, gyere elő – mondja neki –, mert egy szál szőr vagy a lovad farkába dugva. Ugorj ki, bújj elő, mert megtaláltalak.

Nem volt mit tegyen a fiú, előjön. Így volt a próba, mit tegyek? Nem baj, király.

Második reggelen megint úgy megy a dolog, hogy egyszer csak a le-

gény kiment a lovához, megint megkérdezi tőle: – Mit tegyek?

Akkor azt mondja neki:

– Hallgass ide! Bucsázz át a fejedre. Átváltozol arany golyóvá.

Átváltozott arany golyóvá, és a ló kilötte, puskába dugta, kilötte a világ végén egy nagy kősziklába. A kőszikla megrepedt, és belement a kőszikla belsejébe, és a kőszikla bezárta a golyót. Keresi a király mindenütt, nem találja. Utoljára megtalálja a kősziklában.

– Nos, nos, királyfi, gyere elő, mert megtaláltalak, egy arany golyó vagy a kőszikla belsejében.

Nem volt mit tegyen, a legény előjött. A legény úgy elbúsult, hogy a szent Isten örizzen, mert már csak egy próbája van, ha megtalálja, levágja a nyakát. Kiment a lovához, amikor beesteledett, és éjszaka megkérdezi a lovától:

– Mit tudjak csinálni, hogyan bújjak el?

– Nem tudlak többször elbújtatni. Amit tenni lehetett, segített rajtad, a puskád segített rajtad, a kardod segített rajtad, most a te tudományodon a sor, csinálj, amit akarsz.

Ekkor a legény elbúcsúzott a lovától, mindenkitől, úgy sírt, hogy a szent Isten örizzen. Egyszer csak nem is

kellett neki a lefekvés, hanem bement az istállóba, befeküdt egy jászolba és ott jött rá az álom úgy majdnem nap-palig. Egyszer csak jön egy egér. Az egér az arcán kezdett mászkálni. Akkor a legény a maga bajában egyszer csak megfogta:

– Még te sem hagysz nyugodalmat, hogy aludjak ezen az éjszakán?

– Nos, nos, király – mondja –, eressz el, mert fiókáim vannak, akikre keresnem kell, és enniük kell vigyek. De ha okos ember vagy, és hozol nekem valamit, hogy elvigyem a fiókáimnak, én úgy elbújtatlak, hogy a király soha, sehol nem akad rád.

– Ej, ha tudnám, hogy pont úgy van, ahogy mondd! Eleresztelek.

– folytatjuk –

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

– „Lippai Balázs esélyegyenlőséget elősegítő ösztöndíj”

Lippai Balázs esélyegyenlőséget elősegítő ösztöndíj

A Lippai Balázs esélyegyenlőséget elősegítő ösztöndíj pályáztatásának és odaítélésének rendjéről szóló 68/2012. (X.1.) HM utasítás, valamint annak módosításáról szóló 9/2013. (I. 31.) HM utasítás alapján a Hon-

védelmi Minisztérium „**Lippai Balázs esélyegyenlőséget elősegítő ösztöndíj**” pályázatot hirdet azon középiskolai tanulók részére, akik a katonai alapismeretek szabadon választott érettségi tantárgyat tanulják, valamint a felsőfokú intézmények azon hallgatói részére, akik a 2013/2014. tanulmányi év I. félévében felvették a honvédelmi ismeretek tantárgyat.

Az ösztöndíjat azok a magyar állampolgárságú, hátrányos helyzetű, vagy magukat roma származásúnak valló középiskolai tanulók, illetve felsőfokú intézményben tanuló hallgatók nyerhetik el, akik megfelelnek a kiírt pályázati feltételeknek.

Az ösztöndíjat 3,00 feletti tanulmányi eredményt elérő, jó magaviseletű tanuló, fegyelmi felelősségre vonásban nem részesült hallgató nyerheti el féléves időtartamra.

Az ösztöndíj havi mértéke a kormány-tisztviselői illetményalap 25%-ának személyi jövedelemadó előleggel növelt összege.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó személyi adatai (név, születési hely, idő, anyja neve, lakcím, TAJ-szám, adóazonosító jel, telefonszám, e-mail cím, saját bankszámlaszám vagy a közvetlen igazolt hozzátartozó bankszámlaszám);
- rövid, kézzel írott önéletrajz, amelyből megismerhetők a pályázó családi körülményei, iskolai tanulmányi eredménye és jövőjéről való elképzelése, a Magyar Honvédség eszme- és értékrendszeréhez való kötődése;
- motivációs, kézzel írott levél;
- igazolás a tanulói vagy hallgatói jogviszonyról;
- igazolás a katonai alapismeretek szabadon választott érettségi tantárgy, illetve a honvédelmi ismeretek tantárgy oktatásában történő részvételről;

- tanulmányi eredményének hitelesített igazolása (a 2013/2014-es tanév I. félévében pályázók részére az azt megelőző félév tanulmányi eredményei);
- adatkezelési nyilatkozat;
- a pályázó iskolájának véleménye a tanuló/hallgató tevékenységéről;
- hátrányos helyzetet igazoló dokumentum (szociális/gyermekvédelmi ellátásban történő részesülés igazolása) a helyi önkormányzattól;
- a nemzetiségi hovatartozás igazolása a helyi roma önkormányzattól.

A pályázatok benyújtási határideje: 2013. szeptember 25.

(Csak azokat a pályázatok kerülnek elfogadásra, mely pályázatokon a postai bélyegző legkésőbbi dátuma: 2013. szeptember 25.)

A pályázat beküldési címe: **Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály, Budapest, 1885, Pf. 25. A borítékon fel kell tüntetni: „Lippai Balázs ösztöndíj”**

Kérjük, hogy a pályázati felhívásban kért adatokat maradéktalanul szíveskedjenek megküldeni, mert érvényes pályázatnak csak a minden adatot és dokumentumot tartalmazó pályázatokat tekintjük. **A pályázaton utólagos hiánypótlásra nincs lehetőség!**

A pályázat nyertesei az ösztöndíj odaítéléséről írásban kapnak tájékoztatást. **Az ösztöndíj ünnepélyes átadására a Honvédelmi Minisztériumban kerül sor, mely rendezvényen minden esetben kérjük az ösztöndíjban részesültek személyes megjelenését.**

A pályázattal kapcsolatban információ és tájékoztatás az alábbi elérhetőségen kérhető:

Szabóné Szabó Andrea alezredes
Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály, Társadalmi Kapcsolatok Osztály, kiemelt főtitzt, esélyegyenlőségi referens

Telefon: + 36 1 474-1111/21-771 mellék
e-mail: andrea.szabo@hm.gov.hu

ÚTRAVALÓ ÖSZTÖNDÍJPROGRAM

„Út a felsőoktatásba” esélyteremtő ösztöndíj- és önköltség-támogatási alprogram

(A pályázat kódja: UTR-UF-13)

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma (továbbiakban: EMMI) megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (a továbbiakban: Lebonyolító) az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.), az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 36/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ávr.) alapján nyílt pályázatot hirdet a 2013/2014. tanév őszi és tavaszi félévre az Útravaló Ösztöndíjprogram „Út a felsőoktatásba” esélyteremtő ösztöndíj- és önköltség-támogatási alprogramban való részvételre.

A pályázat célja

Az esélyteremtő ösztöndíj- és önköltség-támogatási program célja a **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, kiemelten a roma hallgatók felsőoktatási esélyegyenlőségének javítása, felsőfokú tanulmányaik megkezdésének támogatása.**

Az ösztöndíj- és önköltség-támogatási programra 2013-ban felvételt nyert hallgatók jelentkezhetnek.

A pályázat konkrét céljai, kategóriái

„A” komponens: Ösztöndíj támogatási komponens

Havonta 20.000 Ft vissza nem térítendő támogatás igényelhető a 2013/2014-es tanulmányi félévekre vonatkozóan, 2013. szeptember 2. és 2014. június 30. közötti időszakra. Az ösztöndíj támogatás kifizetése havonta, utalással történik.

„B” komponens: Önköltség-támogatási komponens

Az önköltség-támogatási komponens keretében az önköltséges hallgató **maximum 220.000 Ft/ félév önköltség-támogatásban** részesül. **A támogatás nagysága nem haladhatja meg képzési önköltség mértékének 85 %-át és nem lehet kevesebb, mint a képzési önköltség 60%-a.** (Amennyiben az önköltség mértéke meghaladja a 258.000 Ft összeget félévente, ez utóbbi feltételt nem kell figyelembe venni.) A hallgató önköltségének mértékétől függően a

pályázati felhívásban meghatározott maximum értékig a számára megítélhető legmagasabb támogatást kapja.

A támogatás formája

A támogatás vissza nem térítendő, amely előfinanszírozás formájában kerül folyósításra. A program „A” komponense keretében önrész kötelezően nem kerül előírásra, a „B” komponens keretében a támogatás nagysága nem haladhatja meg a képzési önköltség mértékének 85%-át.

A támogatási kérelmek benyújtása, a támogatottak köre

Pályázatot nyújthat be a Magyarország területén működő felsőoktatási intézménybe **alap-, mester vagy osztatlan képzésre 2013-ban felvételt nyert, magyar állampolgárságú hallgató amennyiben az adott szintű végzettséggel még nem rendelkezik**, vagy azonos szintű más képzésben nem vesz részt. Tehát például mesterképzésben való részvétellel csak olyan esetben támogatható, ha a hallgató nem rendelkezik a szintnek megfelelő végzettséggel és nem is vesz részt más ilyen végzettséget adó képzésben. Nem pályázhat keresztféléves képzésre vagy felsőfokú szakképzésre felvett nyert jelentkező.

Támogatási időszak

A Programban elnyerhető támogatás a 2013/2014. év őszi és tavaszi félévére, 2013 szeptemberétől és 2014 júniusáig tartó időszakokra vonatkozik.

Beadható pályázatok száma

Egy hallgató egyszerre csak az egyik komponensre pályázhat!

A pályázatok benyújtásának módja és helye

A pályázatot elektronikus úton lehet benyújtani a Lebonyolító által működtetett Elektronikus Pályázatkezelési és Együttműködési Rendszer (továbbiakban: EPER) szoftveren keresztül. Az internetes pályázati adatlapot a pályázati kiírásban és az útmutatóban közölteknek megfelelően hiánytalanul, a kérdésekre választ adva, és az ott megjelölt elektronikus mellékletek csatolásával kell benyújtani.

A pályázat benyújtását megelőzően minden pályázónak a www.emet.gov.hu honlapon regisztrálnia kell magát az

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

EPER-ben (a Pályázati Útmutató 4.2. pontjában leírtak szerint), melyhez rendelkeznie kell egy érvényes elektronikus levélcímmel (e-mail cím). A regisztrációt követően az EPER-ből ki kell nyomtatni a regisztrációs nyilatkozatot, és postai úton beküldeni a Lebonyolító részére (Útmutató 4.2.2. pontja szerint).

A pályázatok benyújtásának határideje

A pályázatok beadási határideje:
2013. szeptember 08. 24.00 óra.

Határidőben benyújtottnak minősül az a pályázat, amely az EPER-ben véglegesítésre került.

A pályázat lebonyolítója

Emberi Erőforrás Támogatáskezelő

Székhely: 1054 Budapest, Alkotmány u. 25.
Telephely: 1054 Budapest, Báthory u. 10.
Postacím: 1884 Budapest, Pf. 1. Telefon: (06-1) 795-2908
E-mail: utravalo-macika@emet.gov.hu

A pályázattal kapcsolatban további információkat az alábbi elérhetőségeken kaphatnak.

E-mail: utravalo-macika@emet.gov.hu
Telefon: (1) 795-2908

Hétfő-csütörtök: 8. 00–16.30 – Péntek: 8.00–14.00

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság pályázatot hirdet a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ egységes rendvédelmi moduláris szakképzésében résztvevő roma származású fiatalok tanulmányai eredményes befejezésének elősegítésére és a katasztrófavédelmi pálya választásának ösztönzésére

15 fő részére

a 2013. szeptember 2-től – 2014. február 21-ig tartó képzésre

A pályázati feltételek

Pályázatot a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ (a továbbiakban: KOK) egységes rendvédelmi moduláris szakképzésben résztvevő roma származású fiatalok nyújthatnak be. A pályázónak a fentiek mellett a pályázat benyújtásakor az

alábbi feltételeknek kell eleget tennie:

- magyar állampolgárság,
- magyarországi lakóhely,
- büntetlen előélet,
- roma származás,
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű vagy a családban (egy háztartásban élők) az egy főre jutó havi jövedelem összege nem éri el a minimálbér 50%-át,
- kifogástalan életvitel és jó hírnév a pályázó vonatkozásában, valamint a pályázó hozzátartozóinak és a vele egy háztartásban élőknek az életvitele a szol-

gátat törvényes és befolyástól mentes ellátását nem veszélyezteti,

- írásbeli hozzájárulás a személyes adatoknak a roma származású fiatalok tűzoltóvá válásának elősegítése érdekében a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) által biztosított támogatási rendszer létrehozásáról, valamint az ezzel kapcsolatos feladatokról szóló BM OKF főigazgatói utasításban foglaltak szerinti kezeléséhez, valamint ahhoz, hogy e követelményeknek való megfelelés megállapítása érdekében a pályázó lakó- és családi körülményeit, kifogástalan életvitelét és a vele egy háztartásban élők életvitelét, továbbá az esetleges korábbi büntetéseiire vonatkozó adatokat előzetesen és a támogatási szerződés hatályának tartama alatt a BM OKF bármikor megvizsgálhatja.

A támogatás formája, mértéke

A támogatást a BM OKF biztosítja a saját költségvetése terhére. A támogatás összege a tanfolyam (képzés) időtartama alatt egyszeri 20.000 Ft.

Egyéb tudnivalók

A pályázatot **2013. szeptember 27-ig kell** a BM OKF Humán Szolgálat postai címére (1903 Budapest Pf.: 314.) a szolgálatvezető részére papír alapon megküldeni.

A pályázat mellékleteként kell benyújtani:

- a pályázati feltételek a)-e) alpontjaiban foglalt feltételek teljesítésének igazolására szolgáló dokumentumokat [személyazonosító igazolvány és a lakcímet igazoló hatósági igazolvány másolata, érvényes hatósági erkölcsi bizonyítvány, önkéntes nyilatkozat roma származásról (pályázati adatlap 1. melléklet), hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet vagy az egy főre jutó jövedelem igazolására szolgáló dokumentum],
- a pályázati feltételek f) pontjának megfelelő nyilatkozatot és a g) pontjában meghatározott írásbeli hozzájárulást (pályázati adatlap 2. melléklet).

A pályázat elbírálása szempontjából hátrányos helyzetű az a pályázó, aki huszonötödik életévét nem töltötte be, és akit középiskolai tanulmányai során családi körülményei, szo-

ciális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, vagy részére a középiskolai tanulmányai során rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítottak, középiskolai tanulmányai során rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult, vagy a középiskolai tanulmányai során állami gondozott volt. Halmozottan hátrányos helyzetű az a hátrányos helyzetű pályázó, akit tartós nevelésbe vettek, vagy akinek törvényes felügyeletét ellátó szülei legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezték be sikeresen.

A pályázatokat a BM OKF Humán Szolgálat és a KOK vezetői által kijelölt személyekből álló bizottság bírálja el és készíti elő döntéseit.

A támogatás odaítéléséről a bizottság javaslata alapján a BM OKF Humán Szolgálat vezetője dönt.

A pályázat elbírálásának határideje 2013. október 15.

A pályázatot nyert tanulókkal a BM OKF Humán Szolgálat vezetője támogatási szerződést köt.

A pályázattal kapcsolatban felvilágosítás

Dr. Pap Erika tű. őrnagytól

a +36/20-8200-538-as telefonszámon kérhető.

SZENT IMRE-ÖSZTÖNDÍJ 2013

Határidő: 2013.09.20.

A Katolikus Központi Alapítvány pályázatot hirdet a Szent Imre ösztöndíj elnyerésére. Pályázhat minden 9–12. osztályos középiskolás, vagy felsőoktatási intézményben nappali tagozaton, első diplomás képzésben részt vevő, magyarországi tanintézményben tanuló katolikus fiatal.

A pályázatok elbírálása elsősorban a tanulmányi eredmény, az egy főre jutó jövedelem, a testvérek, eltartottak száma, a hitoktatásban és a közösségi életben való részvétel alapján történik. Döntés és kiértékelés 2013. decemberben várható.

Az ösztöndíjat egy tanévre lehet elnyerni. A kuratórium döntése után az Alapítvány az ösztöndíjassal szerződést köt az ösztöndíj folyósításának feltételeiről. A megkötött szerződés egy tanulmányi évre szól, az ösztöndíj újabb pályázat alapján ismételt elnyerhető. A Kuratórium határozata értelmében nem fogadható el annak a pályázata, aki az előző évi ösztöndíj-szerződésben foglalt kötelezettségének nem tett eleget.

Az ösztöndíjra pályázni kizárólag pályázati űrlapon lehet. Nyomtatványt bélyeggel ellátott válaszbortéccal az Alapítványtól lehet igényelni, vagy internetről is letölthető (http://uj.katolikus.hu/tmp/Szent_Imre_palyazat_adatlap_2013.doc). Információ telefonon: 1/342-6959 (munkaidőben). A pályázathoz csatolandó az oktatási intézmény vezetőjének, a helyi plébánosnak, hitoktatónak az ajánlása.

FELHÍVÁS!

A Demokratikus Roma Vezetők Szövetsége új munkatársat keres határozott idejű szerződéssel, **Ifjúságsegítő munkakör** betöltésére.

Munkakörrel járó feladatok:

- fiatalok érdekvédelme,

- gyermekek felügyelete, délutáni segítése, házi feladat nyilvántartása, ellenőrzése, írásbeli feladatok elkészítésének felügyelete.

Amennyiben úgy érzi Ön a megfelelő ember a munkára, és érdekli ajánlatunk, kérem, fényképes önéletrajzzal jelentkezzen, Nagykanizsa Zrínyi út 42. szám alatti irodánkban!

FELHÍVÁS!

A Demokratikus Roma Vezetők Szövetsége új munkatársat keres határozott idejű szerződéssel, **Projektmenedzser munkakör** betöltésére.

Munkakörrel járó feladatok:

- a projekt koordinálása,

- a projekt adminisztratív feladatainak elvégzése,
- kapcsolattartás a projektpartnerekkel

Amennyiben úgy érzi Ön a megfelelő ember a munkára, és érdeklí ajánlatunk, kérem, fényképes önéletrajzzal jelentkezzen, Nagykanizsa Zrínyi út 42. szám alatti irodánkban!

A Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály alkotói pályázatot hirdet a katonai alapismeretek tantárgy oktatásában résztvevő középiskolás tanulók részére

A pályázat célja:

A honvédelem ügye és eszmerendszere iránt érdeklődést mutató, katonai alapismeretek tantárgy oktatásában résztvevő fiatalok figyelmét felhívni a modern, önkéntes alapon szerveződő hadsereg tevékenységére egy specifikus, a roma kultúrával kapcsolatos téma segítségével, a Gárdonyi Emlékévhöz kötődően.

A pályázat címe:

Romák-Hadsereg-Kultúra

A pályázat kategóriái:

A Gárdonyi-emlékévhöz kapcsolódóan Gárdonyi Géza: Egri csillagok című regényének szereplője, Sárközy cigány alakjához kötődően esszé írása „**Hogyan képezem tovább Sárközy cigány életét végvári katonaként Eger várának ostroma után?**” címmel. **Bari Károly egy szabadon választott cigány népmeséjének grafikai ábrázolása** (rajz vagy képregény).

A pályázat követelményei:

A pályázaton kizárólag eddig meg nem jelent, be nem mutatott alkotásokkal lehet pályázni. A pályázat benyújtásával a pályázó tudomásul veszi, hogy a nem megfelelően benyújtott, hiányos, illetve a határidőn érkező pályázatok nem vesznek részt az elbírálásban. Egy alkotó csak egy kategóriában, maximum két db művel pályázhat. Az esszét három példányban kinyomtatva és elektronikus adathordozón (CD vagy DVD) kérjük benyújtani. Az esszé formai követelménye: Times New Roman betűtípus, 12-es betűnagyság, szimpla sorköz. Terjedelme minimum 5, maximum 10 oldal.

A grafika kategóriában az alkotásra (háttoldalára vagy aljára) jól láthatóan, olvashatóan kell feltüntetni a mű címét.

A pályázat értékelése és díjazása:

A kiírás feltételeinek nem megfelelő munkák a pályázatból kizárásra kerülnek. A díjak odaítéléséről kategóriánként szakmai zsűri dönt. Kategóriánként három díjat osztunk ki. Az 1. helyezett pályázó 50.000 Ft, a 2. helyezett pályázó 30.000 Ft, a 3. helyezett pályázó 20.000 Ft értékű tárgyi jutalomban részesül. A kiemelkedő alkotásokat különdíjjal jutalmazzuk.

A pályázat eredményhirdetése:

Az eredményhirdetésre a Honvédelmi Minisztériumban (1055 Budapest, Balaton u. 7–11.) kerül sor 2013. november hónapban. Az eredményhirdetésen a nyertes pályázók személyes megjelenésére számítunk.

A pályázat benyújtása:

A pályázatokat jellegével ellátva, postai úton kérjük megküldeni az alábbi címre: Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály 1885 Budapest Pf. 25. **Határidő: 2013. október 25.** A jellegéhez tartozó adatokat (alkotó neve, lakcím, telefonszám, e-mail cím, alkotás címe) külön borítékban postai úton kérjük megküldeni a fenti címre és határidőre. A pályázatot, illetve a jeligét tartalmazó borítékokon kérjük feltüntetni a pályázat címét: „**Romák-Hadsereg-Kultúra**”, valamint a kategória megnevezését.

A pályázattal kapcsolatban információ kérhető:

Szabóné Szabó Andrea alezredes Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály kiemelt főtiszt
E-mail: andrea.szabo@hm.gov.hu
Telefon: + 36 (1) 474-1111/21-771 mellék

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasó körünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

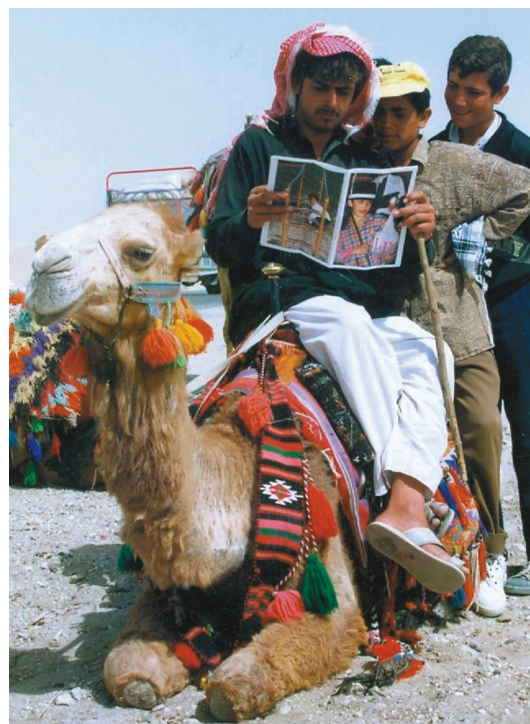
Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

KOMLÓI ROMA NAP

**2013. SZEPTEMBER 8.
VASÁRNAP**

**Vörösmarty és Kazinczy utca
közötti játszótéren**

10:00	Megnyitó
10:30	Főzőverseny
12:30	Ebéd
13:00	Kulturális és szórakoztató műsor

- CACE ROM
- DÖGÖS ROBI
- MÁZAI HAGYOMÁNYŐRZŐ
TÁNCSCSOPORT
- BODA PÉTER
- KOMLÓI „FEKETE LÁNG”
HAGYOMÁNYŐRZŐ TÁNCSCSOPORT

Délelőtt:
Gyermekjátékok
Ügyességi vetélkedők, arcfestés, rajzverseny,
légvár, körhinta

Szeretettel várunk
minden érdeklődőt!

**Kosztics László
alkotása**